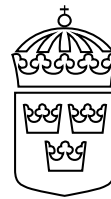

Regeringens proposition

2025/26:164

Bättre förutsättningar för digitala kommunala sammanträden och förbättrad kontroll och uppföljning av privata utförare i kommuner och regioner

Prop.
2025/26:164

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 12 mars 2026

Ulf Kristersson

Erik Slottner
(Finansdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I denna proposition föreslår regeringen att kommunallagens (2017:725) bestämmelser om deltagande på distans i fullmäktige- och nämndsammanträden ska ändras. Kravet på att samtliga ledamöter kan se och höra varandra och delta på lika villkor föreslås tas bort. I stället föreslås att ordföranden ges en utpekad roll att säkerställa vem som deltar i sammanträdet och att den som medverkar på distans kan följa sammanträdet och delta i behandlingen av ärendena. Det föreslås även att fullmäktiges presidium inte ska få delta på distans, samt att fullmäktige ska besluta i vilken utsträckning samtliga ledamöter i en nämnd får eller ska delta i nämndens sammanträden på distans. Syftet med förslagen är att ge kommuner och regioner bättre förutsättningar för beslutsfattande på distans.

I propositionen föreslås vidare att det ska förtydligas att kommun- eller regionstyrelsens uppsiktsplikt även omfattar övriga nämnders kontroll och uppföljning av kommunala angelägenheter som lämnats över till privata utförare. Vidare föreslås att styrelsen varje år ska rapportera till fullmäktige om övriga nämnders kontroll och uppföljning av sådana överlämnade angelägenheter. Syftet med förslagen är att förstärka styrnings- och uppföljningskedjan när kommunala angelägenheter lämnas över till privata utförare så att välfärdsbrott, oseriösa aktörer och korruption inom välfärden kan motverkas.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2026.

1	Förslag till riksdagsbeslut	4
2	Förslag till lag om ändring i kommunallagen (2017:725).....	5
3	Ärendet och dess beredning	7
4	Bättre möjlighet till deltagande på distans vid kommunala sammanträden	8
4.1	Fullmäktige och nämnder – organisation och uppgifter	8
4.2	Fullmäktigesammanträden	8
4.3	Nämndsammanträden.....	9
4.4	Beslutsfattande på distans	9
4.4.1	Nuvarande reglering	9
4.4.2	SKR:s hemställan om översyn av reglerna.....	10
4.5	Kraven för deltagande på distans bör ändras.....	11
4.6	Fullmäktiges presidium ska inte kunna delta på distans.....	15
4.7	Nämndsammanträden helt på distans	17
5	Stärkt kontroll och uppföljning av privata utförare.....	20
5.1	Överlämnande av kommunala uppgifter till privata utförare	20
5.2	Styrelsens uppsiktsplikt över verksamhet som lämnats över till privata utförare	21
5.3	Rapporteringsplikt införs för styrelsen	24
6	Ikraftträdande.....	26
7	Konsekvenser.....	27
7.1	Bättre möjlighet till deltagande på distans vid kommunala sammanträden	27
7.1.1	Ändrade formella krav för deltagande på distans.....	27
7.1.2	Fullmäktiges presidium får inte delta på distans.....	28
7.1.3	Nämndsammanträden helt på distans	28
7.2	Stärkt kontroll och uppföljning av privata utförare	29
7.2.1	Konsekvenser för kommuner och regioner.....	29
7.2.2	Konsekvenser för privata utförare	30
7.2.3	Övriga konsekvenser	30
8	Författningskommentar	30
Bilaga 1	Sammanfattning av betänkandet Staten och kommunsektorn – samverkan, självstyrelse, styrning (SOU 2024:43) i relevanta delar	34
Bilaga 2	Betänkandets lagförslag i relevanta delar	36
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanserna	37

Bilaga 4	Sammanfattning av rapporten Förbättrad kontroll och uppföljning av privata utförare i kommuner och regioner (Statskontoret 2025:7).....	39	Prop. 2025/26:164
Bilaga 5	Rapportens lagförslag.....	41	
Bilaga 6	Förteckning över remissinstanserna	42	
Bilaga 7	Lagrådsremissen Bättre förutsättningar för digitala kommunala sammanträdens lagförslag	43	
Bilaga 8	Lagrådets yttrande	44	
Bilaga 9	Lagrådsremissen Förbättrad kontroll och uppföljning av privata utförare i kommuner och regioners lagförslag	45	
Bilaga 10	Lagrådets yttrande	47	
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 12 mars 2026	48	

Förslag till riksdagsbeslut

Regeringens förslag:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i kommunal-
lagen (2017:725).

2 Förslag till lag om ändring i kommunallagen (2017:725)

Prop. 2025/26:164

Härigenom föreskrivs i fråga om kommunallagen (2017:725)

dels att 5 kap. 16 § och 6 kap. 1 och 24 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 10 kap. 10 §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

16 §

Ledamöter får delta i fullmäktiges sammanträden på distans om fullmäktige har beslutat det. Deltagandet ska i sådant fall ske genom ljud- och bildöverföring i realtid samt på ett sådant sätt att *samtliga deltagare kan se och höra varandra och delta på lika villkor.*

Ledamöter får delta i fullmäktiges sammanträden på distans om fullmäktige har beslutat det. Deltagandet ska i sådant fall ske genom ljud- och bildöverföring i realtid samt på ett sådant sätt att *ordföranden kan säkerställa vem som deltar i sammanträdet och att den som deltar i sammanträdet kan följa sammanträdet och delta i behandlingen av ärendena.*

En ledamot som deltar på distans ska anses vara närvarande vid fullmäktiges sammanträde.

Fullmäktiges presidium får inte delta på distans.

6 kap.

1 §¹

Styrelsen ska leda och samordna förvaltningen av kommunens eller regionens angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders och eventuella gemensamma nämnders verksamhet. Styrelsen ska även ha uppsikt över sådan avtals-samverkan som sker enligt 9 kap. 37 § eller enligt annan lag eller författning.

Styrelsen ska leda och samordna förvaltningen av kommunens eller regionens angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders och eventuella gemensamma nämnders verksamhet. *I det ingår att ha uppsikt över nämndernas kontroll och uppföljning av skötseln av kommunala angelägenheter som lämnats över till en sådan privat utförare som avses i 10 kap. 7 §.* Styrelsen ska även ha uppsikt över sådan avtals-samverkan som sker enligt 9 kap. 37 § eller enligt annan lag eller författning.

Styrelsen ska också ha uppsikt över kommunal verksamhet som bedrivs i sådana juridiska personer som avses i 10 kap. 2–6 §§ och sådana kommunalförbund som kommunen eller regionen är medlem i.

¹ Senaste lydelse 2019:835.

24 §

Fullmäktige ska besluta i vilken utsträckning ledamöter får delta i en nämnds sammanträden på distans. Deltagande på distans ska ske på det sätt som anges i 5 kap. 16 §.

Fullmäktige ska besluta i vilken utsträckning ledamöter får delta i en nämnds sammanträden på distans. *Fullmäktige ska också besluta i vilken utsträckning samtliga ledamöter i nämnden får eller ska delta på distans.* Deltagande på distans ska ske på det sätt som anges i 5 kap. 16 § första stycket.

En ledamot som deltar på distans ska anses vara närvarande vid nämndens sammanträde.

10 kap.

10 §

Kommun- eller regionstyrelsen ska varje år rapportera till fullmäktige om övriga nämnders och eventuella gemensamma nämnders kontroll och uppföljning av skötseln av kommunala angelägenheter som lämnats över till en sådan privat utförare som avses i 7 §.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) kom den 29 januari 2021 in med en hemställan om översyn av reglerna i kommunallagen (2017:725) om distanssammanträden (Fi2021/00389). Regeringen beslutade den 30 juni 2022 att ge en särskild utredare i uppdrag att kartlägga och analysera statens former för samverkan och dialog med kommuner och regioner samt se över regleringen av fullmäktige och nämndsammanträden (dir. 2022:89). Utredningen, som antog namnet Utredningen om statens samverkan med kommunsektorn (Fi2022:18), överlämnade den 20 juni 2024 betänkandet Staten och kommunsektorn – samverkan, självstyrelse, styrning (SOU 2024:43). En sammanfattning av betänkandet i relevanta delar finns i *bilaga 1*. Utredningens lagförslag i relevanta delar finns i *bilaga 2*. Betänkandet har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. Remissyttrandena finns tillgängliga på regeringens webbplats, [regeringen.se](https://www.regeringen.se), och i Finansdepartementet (Fi2024/01460).

Regeringen beslutade vidare den 4 juli 2024 att ge Statskontoret i uppdrag att föreslå åtgärder för att förbättra kommuners och regioners uppföljning och kontroll av privata utförare (Fi2024/01533). Statskontoret redovisade i april 2025 sitt uppdrag i rapporten Förbättrad kontroll och uppföljning av privata utförare i kommuner och regioner (Statskontoret 2025:7). En sammanfattning av rapporten finns i *bilaga 4*. Rapportens lagförslag finns i *bilaga 5*. Rapporten har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 6*. Remissyttrandena finns tillgängliga på regeringens webbplats, [regeringen.se](https://www.regeringen.se), och i Finansdepartementet (Fi2025/00822).

I den här propositionen behandlas de lagförslag som avser genomförande av fullmäktige- och nämndsammanträden som lämnas i betänkandet Staten och kommunsektorn – samverkan, självstyrelse, styrning (SOU 2024:43) och lagförslagen som lämnas i rapporten Förbättrad kontroll och uppföljning av privata utförare i kommuner och regioner (Statskontoret 2025:7). Övriga förslag och delar i betänkandet, respektive rapporten, bereds vidare inom Regeringskansliet.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 11 december 2025 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 7*. Lagrådet lämnar förslagen utan erinran. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 8*. I förhållande till lagrådsremissens lagförslag görs vissa språkliga ändringar.

Regeringen beslutade vidare den 22 januari 2026 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 9*. Lagrådet lämnar förslagen utan erinran. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 10*.

4 Bättre möjlighet till deltagande på distans vid kommunala sammanträden

4.1 Fullmäktige och nämnder – organisation och uppgifter

I kommunallagen (2017:725), förkortad KL, finns bestämmelser om kommunernas och regionernas politiska organ och deras uppgifter. I varje kommun och i varje region finns det en beslutande församling, ett fullmäktige (3 kap. 1 § KL). Därutöver finns politiskt tillsatta organ, styrelsen och övriga nämnder, som har beredande och verkställande uppgifter samt vissa beslutsbefogenheter (jfr 3 kap. 2–4 §§ KL). Fullmäktige ska tillsätta de nämnder som utöver styrelsen behövs för att fullgöra kommunens eller regionens uppgifter enligt lag eller annan författning och för övrig verksamhet (3 kap. 4 § KL). Styrelsen ska bl.a. leda och samordna förvaltningen av kommunens eller regionens angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders och eventuella gemensamma nämnders verksamhet (6 kap. 1 § KL). Övriga nämnder beslutar i frågor som rör förvaltningen och i frågor som de enligt lag eller annan författning ska ha hand om. Nämnderna beslutar även i frågor som fullmäktige har delegerat till dem (6 kap. 3 § KL).

4.2 Fullmäktigesammanträden

I 5 kap. KL finns bestämmelser om bl.a. fullmäktiges sammanträden. Fullmäktige bestämmer när ordinarie sammanträden ska hållas (5 kap. 12 § KL). Ordföranden ska tillkännage tid och plats för varje sammanträde och uppgifter om de ärenden som ska behandlas. Fullmäktiges sammanträden ska som huvudregel tillkännages på kommunens eller regionens anslags-tavla minst en vecka före sammanträdesdagen (5 kap. 13 § KL).

Fullmäktige får handlägga ett ärende bara om mer än hälften av ledamöterna är närvarande (5 kap. 45 § KL). Som ledamöter räknas också tjänstgörande ersättare. En ledamot som deltar på distans ska anses vara närvarande vid fullmäktiges sammanträde (5 kap. 16 § KL). Fullmäktiges sammanträden är offentliga. Fullmäktige får dock besluta att överläggningen i ett visst ärende ska hållas inom stängda dörrar (5 kap. 42 § KL).

Ordföranden leder fullmäktiges sammanträden och ansvarar för ordningen vid sammanträdena (5 kap. 43 § KL). Ordföranden ansvarar även för att protokoll förs där det bl.a. för varje ärende ska redovisas vilka ledamöter som deltagit i besluten och hur de röstat vid öppna omröstningar (5 kap. 65–67 §§ KL).

Fullmäktige ska anta en arbetsordning av vilken det ska framgå vad som i övrigt ska gälla för fullmäktiges sammanträden och handläggningen av ärenden. Vissa frågor, som t.ex. antalet ledamöter i fullmäktige, måste regleras i arbetsordningen (5 kap. 71 och 72 §§ KL). Fullmäktige har i övrigt en relativt stor frihet att själv bestämma arbetsordningens utform-

4.3 Nämndsammanträden

För sammanträden i nämnder gäller inte lika detaljerade regler som för fullmäktige. Nämnderna bestämmer tid och plats för sina sammanträden. Sammanträden ska också hållas om minst en tredjedel av nämndens ledamöter begär det eller om ordföranden anser att det behövs (6 kap. 23 § KL).

En nämnds sammanträden ska hållas inom stängda dörrar. Nämnden får dock besluta att dess sammanträden ska vara offentliga, om fullmäktige medgett det. En nämnds sammanträden ska dock alltid hållas inom stängda dörrar i ärenden som avser myndighetsutövning eller i vilka det förekommer uppgifter som omfattas av sekretess hos nämnden (6 kap. 25 § KL). Fullmäktige ska anta reglementen om nämndernas verksamhet och arbetsformer (6 kap. 44 § KL).

4.4 Beslutsfattande på distans

4.4.1 Nuvarande reglering

Bestämmelserna om beslutsfattande på distans infördes i kommunallagen 2014 i syfte att underlätta rekryteringen till kommunala förtroendeuppdrag och för att förstärka demokratin genom att öka möjligheterna till deltagande (prop. 2013/14:5 s. 33 och bet. 2013/14:KU7 s. 13 och 14.). Vid införandet uttalade regeringen att deltagande på distans i första hand bör betraktas som ett komplement som ger möjlighet till deltagande i beslutsfattandet som annars inte hade kommit till stånd alls och att varje kommun och region själv bör få avgöra i vilken utsträckning som det ska vara tillåtet (prop. 2013/14:5 s. 33 och 34).

Ledamöter får delta i fullmäktiges sammanträde på distans om fullmäktige har beslutat det. Deltagandet ska i sådant fall ske genom ljud- och bildöverföring i realtid samt på ett sådant sätt att samtliga deltagare kan se och höra varandra och delta på lika villkor. En ledamot som deltar på distans ska anses vara närvarande vid fullmäktiges sammanträde (5 kap. 16 § KL). Om fullmäktige har beslutat att ledamöter får delta i fullmäktiges sammanträden på distans ska arbetsordningen reglera i vilken utsträckning sådant deltagande får ske (5 kap. 72 § tredje stycket KL).

Fullmäktige ska besluta i vilken utsträckning ledamöter får delta i en nämnds sammanträden på distans. Deltagande på distans ska ske på det sätt som anges i 5 kap. 16 § KL. En ledamot som deltar på distans ska anses vara närvarande vid nämndens sammanträde (6 kap. 24 § KL).

Vilka ledamöter som är närvarande har betydelse bl.a. för fullmäktiges och nämndernas beslutsförmåga (5 kap. 45 § och 6 kap. 27 § KL), vid överläggning inom stängda dörrar (5 kap. 42 § och 6 kap. 30 § KL) och vid jäv (5 kap. 47 § och 6 kap. 30 § KL). En ledamot kan delta i sammanträden utan att han eller hon anses vara närvarande i kommunallagens mening.

Prop. 2025/26:164 Om en ledamot inte anses vara närvarande vid sammanträdet får ledamoten inte delta i avgörandet av ärendena men kan tillåtas yttra sig.

Om en kommun eller region tillåter ledamöter att delta i sammanträden på distans ska närmare föreskrifter om i vilken utsträckning det får ske anges i fullmäktiges arbetsordning och i nämndernas reglementen. Fullmäktige kan därigenom reglera i vilka situationer deltagande på distans ska vara tillåtet, vilken teknisk lösning som ska användas och vilka lokaler som ska användas. Fullmäktige kan när det gäller nämnderna utforma reglementena på ett sätt som innebär att det överläts till respektive nämnd att närmare bestämma vad som ska gälla om deltagande på distans i den nämnden (prop. 2013/14:5 s. 34 och 35).

Några särskilda regler om deltagande på distans vid sammanträden i utskott, beredning eller revision finns inte i kommunallagen.

Bestämmelser om kommuners och regioners organisation och befogenheter vid extraordinära händelser i fredstid finns i lagen (2006:44) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap, förkortad LEH. Enligt 2 kap. 2 § LEH ska det i kommuner och regioner finnas en nämnd för att fullgöra uppgifter under extraordinära händelser i fredstid (krisledningsnämnd). När nämnden har aktiverats sker beslutsfattandet enligt kommunallagen och de föreskrifter i övrigt som gäller för nämnden (prop. 2001/02:184 s. 26 och prop. 2005/06:133 s. 158). Deltagande på distans är alltså möjligt också i dessa situationer, om fullmäktige beslutat det.

Kommunalförbund är en form av kommunal samverkan som regleras i kommunallagen. Kommuner och regioner får bilda kommunalförbund och lämna över skötseln av kommunala angelägenheter till sådana förbund (3 kap. 8 § KL). Ett kommunalförbund är en offentligrättslig juridisk person som är fristående i förhållandet till sina medlemskommuner. I ett kommunalförbund ska det som beslutande församling finnas ett förbundsfullmäktige eller en förbundsdirektion. Om inget annat anges eller följer av bestämmelser om kommuner och regioner i kommunallagen tillämpas kommunallagens bestämmelser även för kommunalförbund (9 kap. 2 § KL). Kommunalförbund med förbundsfullmäktige kan enligt förarbetena i stor utsträckning tillämpa bestämmelserna om fullmäktige i kommunallagen och på förbundsdirektionen ska kommunallagens bestämmelser om styrelsen i huvudsak kunna tillämpas (prop. 2016/17:171 s. 400). Förbundsdirektionen har även vissa beslutande uppgifter och vissa regler om fullmäktige ska därför också tillämpas av en direktion (prop. 2016/17:171 s. 400). För sammanträden i kommunalförbunden finns inga särskilda bestämmelser om deltagande på distans.

4.4.2 SKR:s hemställan om översyn av reglerna

SKR begärde den 29 januari 2021 att regeringen gör en översyn av reglerna om distanssammanträden i kommunallagen. I hemställan anfördes att det finns en osäkerhet kring tolkningen av vad som gäller för deltagande på distans, bl.a. är det oklart vad som krävs för att samtliga deltagare ska anses se och höra varandra.

Ett antal kommunala beslut som fattats när ledamöter deltagit på distans har varit föremål för laglighetsprövningar i domstol. I vissa fall har

domstolen bedömt att ledamöter som deltagit på distans inte kan anses ha varit närvarande i kommunallagens mening och upphävt besluten. Det har bl.a. varit fallet när distansdeltagande ledamöter inte vid något tillfälle kunnat se alla ledamöter i sammanträdeslokalen eller när i vart fall en ledamot inte vid något tillfälle syns på rörlig bild under tiden ett överklagat beslut avhandlades (jfr SOU 2024:43 s. 518–520).

4.5 Kraven för deltagande på distans bör ändras

Regeringens förslag

Deltagande på distans vid fullmäktige- och nämndsammanträden ska även fortsättningsvis ske genom ljud- och bildöverföring i realtid. Det ska dock ske på ett sådant sätt att ordföranden kan säkerställa vem som deltar i sammanträdet och att den som deltar på distans kan följa sammanträdet och delta i behandlingen av ärendena.

Utredningens förslag

Förslaget från utredningen stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna

Majoriteten av remissinstanserna tillstyrker eller har inga synpunkter på förslaget. Det gäller bl.a. *Borås kommun*, *Förvaltningsrätten i Malmö*, *Helsingborgs kommun*, *Jokkmokks kommun*, *Justitiekanslern*, *Kammarrätten i Göteborg*, *Karlstads kommun*, *Kils kommun*, *Leksands kommun*, *Lerums kommun*, *Länsstyrelsen i Västra Götalands län*, *Malmö kommun*, *Markaryds kommun*, *Osby kommun*, *Region Halland*, *Region Jämtland*, *Region Härjedalen*, *Region Norrbotten*, *Region Stockholm*, *Region Västernorrland*, *Region Östergötland*, *Riksdagens ombudsmän* och *SmåKom*.

Nacka kommun bedömer att förslaget är ändamålsenligt och väl avvägt, samt att det utgör ett välkommet förtydligande och främjar möjligheterna att kunna genomföra digitala sammanträden på ett praktiskt sätt. *SKR* välkomnar att förutsättningarna för digitala politiska möten i kommuner och regioner klarläggs och anför att det ur ett kommunaldemokratiskt perspektiv är av största vikt att de formella förutsättningarna för att fatta politiska beslut är robusta. Att det fanns möjligheter till distansdeltagande visade sig vara helt avgörande för att genomföra demokratiska sammanträden under covid-19-pandemin.

Flera remissinstanser, däribland *Enköpings kommun*, *Region Jönköpings län* och *Region Kalmar län*, invänder mot att ordföranden ska avbryta sammanträdet om en ledamot mer varaktigt förlorar sin uppkoppling och anför att en så strikt tolkning riskerar att leda till många avbrott. Korta tekniska problem kan lösas på ett sådant sätt att de inte påverkar ärendets handläggning eller en ledamots möjlighet att påverka ärendet. Närmare reglering bör fortsättningsvis lämnas åt fullmäktige att avgöra i sin arbetsordning och existerande regler om ersättare. *Göteborgs kommun* bedömer att det tydligare behöver framgå hur ordföranden ska kunna avgöra att teknisk förbindelse till någon av ledamöterna har avbrutits i en situation

Prop. 2025/26:164 där dessa ledamöter deltar utan ljud- och bildöverföring. *Region Skåne* anser att det ska tydliggöras att deltagande på distans från utlandet tillåts, förslagsvis i första hand från länder inom EU. *Kungsbacka kommun* anser att det är önskvärt att i regleringen om deltagande på distans även inkludera ersättare. Kommunen anför vidare att det saknas en reglering av utskotts, fullmäktigeberedningars och revisionens möjlighet att sammanträda med ledamöter och ersättare på distans. *Luleå kommun* anser att det är önskvärt att även sammanträden i utskott regleras.

Ett antal remissinstanser, bl.a. Helsingborgs kommun och Kils kommun, anför att deltagande på distans även i fortsättningen bör betraktas som ett komplement till fysiska sammanträden. *Journalistförbundet* anför, mot bakgrund av den digitala utvecklingen med AI, att värdet av det fysiska mötet kan komma att öka i framtiden. *Region Dalarna* anser att potentiella risker med t.ex. snabb utveckling av artificiell intelligens som medför möjligheter till bild- och ljudmanipulation i realtid och att vissa nämnder hanterar stor mängd sekretessbelagd information bör belysas ytterligare. Likaså ser regionen en risk i utvecklingen av de tekniska lösningar som krävs för att valhemligheten bevaras, att alla de beslutande röster kommer med i rösträkningen och att alla ges möjlighet till insyn i förfarandet så att omröstningar inte kan manipuleras. *Energimyndigheten* föreslår att kravet på bildöverföring i realtid för såväl en krisledningsnämnd som en styrelse vid höjd beredskap utreds vidare i syfte att säkerställa att beslut kan genomföras av en krisledningsnämnd vid en omfattande samhällsstörning och av en styrelse vid höjd beredskap.

Östersunds kommun anser att den föreslagna ändringen är rättsosäker och avstyrker förslaget. Kommunen anför att ordföranden omöjligen kan säkerställa att ingen obehörig deltar i sammanträdet eller uppmärksamma om ledamoten byter mötesplats om deltagarnas kamera endast behöver vara påslagen vid mötets inledande och när ledamoten talar. De tekniska bristerna och utmaningarna vid distanssammanträdet som utredningen har uppmärksammat måste lösas genom teknikutveckling.

Skälen för regeringens förslag

Behov av möjlighet till deltagande på distans vid fullmäktiges och nämndernas sammanträden

Visst politiskt beslutsfattande behöver ske i kommuner och regioner, även i situationer där det av olika skäl inte är lämpligt eller möjligt för alla ledamöter att träffas på plats. Det finns lagstadgade tidsfrister som behöver hållas, t.ex. vad gäller beslut om budget, och krav på att vissa ärenden måste handläggas skyndsamt. Inte minst för enskilda är det också en viktig rättssäkerhetsaspekt att få ett beslut inom rimlig tid. Möjligheten till deltagande på distans började tillämpas i större utsträckning under covid-19-pandemin och var, som bl.a. *SKR* påpekar, ett viktigt verktyg för att upprätthålla den demokratiska beslutsprocessen. Regeringen anser därför att beslutsfattande på distans ska vara möjligt också framöver. Det är dock ofrånkomligt att vissa nyanser i deltagandet går förlorat när ledamöter inte kan se hela rummet i vilket den politiska diskussionen pågår. Vid införandet av reglerna om beslutsfattande på distans framhölls vikten av det fysiska mötet och att deltagande på distans i första hand bör betraktas som ett komplement som ger möjlighet till ett deltagande i beslutsfattande

som annars inte hade kommit till stånd (prop. 2013/14:5 s. 34). Regeringen anser, i likhet med utredningen och bl.a. *Helsingborgs kommun* och *Kils kommun*, att det fortfarande är en relevant utgångspunkt och att deltagande på distans även framöver bör betraktas som ett komplement till fysiska sammanträden. Beslutsfattande på distans bör alltså även fortsättningsvis i första hand användas när det av olika skäl inte är lämpligt eller möjligt för ledamöter att delta på plats.

Den nuvarande regleringen är inte ändamålsenlig

I samband med att reglerna om deltagande på distans vid fullmäktige- och nämndssammanträden började användas i större utsträckning har det framkommit en viss osäkerhet om hur lagens krav ska tolkas i praktiken. Som framgår ovan har regelverket varit ett värdefullt verktyg under pandemin för att upprätthålla den demokratiska beslutsprocessen. Det kan också vara ett viktigt verktyg i framtida situationer när det av olika skäl inte är lämpligt eller möjligt för ledamöter att närvara fysiskt vid sammanträden. Det är därför angeläget att reglerna är tydliga så att tolknings- och tillämpningsproblem kan undvikas.

Kraven för deltagande på distans vid sammanträden bör mjukas upp

Syftet med kravet på att samtliga deltagare ska kunna se och höra varandra är att säkerställa att deltagarna enkelt kan identifiera varandra på ett betryggande sätt. Vid överläggningar inom stängda dörrar hanteras ofta sekretessbelagda uppgifter som inte får röjas för utomstående. Vid omröstning i fullmäktige eller en nämnd måste det vidare säkerställas att det är ledamöterna och inga andra som deltar i omröstningen (jfr prop. 2013/14:5 s. 35). Dessa förutsättningar behöver vara uppfyllda även fortsättningsvis, men det bör samtidigt vara möjligt att praktiskt kunna genomföra sammanträden när en stor andel ledamöter deltar på distans.

Enligt nuvarande regler krävs det att deltagare som inte befinner sig i samma lokal är anslutna till varandra med både ljud och bild i realtid. Med hänsyn till att det är viktigt att deltagarna ska kunna identifieras bör detta krav inte ändras. Liksom i dag bör bild- och ljudöverföringen vara stabil och av god kvalitet. Regeringen bedömer dock, till skillnad från *Östersunds kommun*, att det inte finns skäl att i lagen ställa upp villkor om att samtliga deltagare ska kunna se och höra varandra. Det bör vara tillräckligt att ordföranden, i enlighet med utredningens förslag, i stället ges ett utpekat ansvar att säkerställa vem som deltar i sammanträdet. Bildöverföringen behöver nödvändigtvis inte användas oavbrutet under sammanträdet. Den bör dock användas för att säkerställa vem som deltar i sammanträdet och att ledamöterna deltar från en lämplig plats. Bildöverföringen kan t.ex. användas när en ledamot på distans har ordet så att denne kan identifieras. Ordföranden kan också uppmana en ledamot som deltar på distans att sätta på kameran om misstanke uppstår om att ledamoten har förflyttat sig till en olämplig plats. I fråga om ljudförbindelse bedömer utredningen att det inte bör krävas att alla deltagare oavbrutet ska ha sina mikrofoner påslagna. Regeringen instämmer i denna bedömning. Några sådana krav bör därför inte ställas upp i kommunal-lagen.

Den som deltar på distans ska i dag delta på lika villkor som deltagare som är fysiskt närvarande vid sammanträdet. Syftet med bestämmelsen är att den som deltar på distans ska kunna vara fullt delaktig i sammanträdet som en ledamot som närvarar fysiskt i sammanträdeslokalen. Med hänsyn till att det har funnits svårigheter att tillämpa kravet i vissa fall i praktiken finns skäl att överväga om det bör ändras. Det är emellertid viktigt att en ledamot som närvarar på distans kan delta i sammanträdet på ett adekvat sätt. Ledamoten behöver kunna följa sammanträdet och delta i behandlingen av ärendena. Det innebär t.ex. att samtliga ledamöter som deltar i sammanträdet ska kunna delta i och följa debatten, lägga fram sina yrkanden och förslag, följa ordförandens propositionsordning och delta i de beslut som fattas samt kunna reservera sig mot beslut. Den som deltar ska även ha möjlighet att ta del av handlingar som delas ut vid sammanträdet oavsett om han eller hon närvarar fysiskt på plats eller på distans. Regeringen anser, i likhet med utredningen, att reglerna bör ändras så att villkoret att samtliga deltagare ska delta på lika villkor tas bort och att det i stället ska krävas att den som deltar i sammanträdet ska kunna följa sammanträdet och delta i behandlingen av ärendena.

Den föreslagna regleringen innebär att deltagande på distans ska ske genom ljud- och bildöverföring i realtid samt på ett sådant sätt att ordföranden kan säkerställa vem som deltar i sammanträdet och att den som deltar på distans kan följa sammanträdet och delta i behandlingen av ärendena. Som bl.a. *Enköpings kommun*, *Region Blekinge*, *Region Jönköpings län* och *Region Kalmar län* anför, är det inte lämpligt att i kommunallagen reglera, eller i författningskommentarer beskriva, i detalj när det kan finnas skäl att avbryta ett sammanträde för att förutsättningarna för distansdeltagande inte längre är uppfyllda eller hur ordföranden ska agera i olika situationer som kan uppstå. Ordföranden kommer, på samma sätt som i dag, i varje enskilt fall att behöva ta ställning till om förutsättningar för ett beslutfattande på distans är uppfyllda eller vilka åtgärder som är lämpliga att vidta. Regeringen anser, till skillnad från *Göteborgs kommun*, att inga ytterligare förtydliganden är nödvändiga. Liksom tidigare ska fullmäktige i en kommun eller region som vill utnyttja möjligheten att låta ledamöter delta i sammanträden på distans ta in föreskrifter om detta i sin arbetsordning och i nämndernas reglementen.

Bestämmelserna ställer i dag inte upp några krav på varifrån distansdeltagande får ske. Regeringen anser inte att det finns skäl att införa särskilda regler i kommunallagen på det sätt som *Region Skåne* efterfrågar.

Som *Region Dalarna* framhåller finns det vissa risker med distansdeltagande som t.ex. risk för manipulation, att valhemligheten bryts eller att sekretessbelagd information sprids. Östersunds kommun anser att förslaget är rättsosäkert på grund av de svårigheter som kan uppstå för ordföranden att säkerställa att t.ex. inga obehöriga deltar. Regeringen vill med anledning av detta betona att det är upp till varje kommun och region att avgöra i vilken utsträckning deltagande på distans ska vara tillåtet och ta hänsyn till risker som kan uppstå i samband med ett sådant deltagande. Kommuner och regioner kan vid sammanträden där ledamöter deltar på distans inte bortse från övriga krav som ställs upp i kommunallagen eller i annan lagstiftning. Det innebär att det även framöver kommer behöva säkerställas, på samma sätt som i dag, att bl.a. sekretessbelagd information inte sprids och att val hanteras korrekt. Deltagande på distans bör även

fortsatt i första hand betraktas som ett komplement som ger möjlighet till ett deltagande i beslutsfattande som inte hade kommit tillstånd alls. Prop. 2025/26:164

Energimyndigheten föreslår att kravet på bildöverföring i realtid för såväl en krisledningsnämnd som en styrelse vid höjd beredskap utreds vidare i syfte att säkerställa att beslut kan genomföras av en krisledningsnämnd vid en omfattande samhällsstörning och av en styrelse vid höjd beredskap. Regeringen konstaterar att denna fråga inte omfattas av aktuellt lagstiftningsärendet och behandlar den därför inte vidare här.

Deltagande på distans för ersättare och vid andra sammanträden i kommun och region

Kommunallagen innehåller inte någon närmare reglering av mötesformer i utskott, fullmäktigeberedningar och revisionen. Regeringen anser mot den bakgrunden, till skillnad från *Kungsbacka kommun* och *Luleå kommun*, att det inte är lämpligt att i kommunallagen införa särskilda regler om möjligheten till distansdeltagande vid sådana sammanträden.

Kungsbacka kommun har vidare efterfrågat förtydliganden om vad som gäller för ersättare i fullmäktige och nämnder. I samband med att reglerna om beslutsfattande på distans infördes konstaterade regeringen att det saknades anledning att reglera ersättares deltagande på distans (jfr prop. 2013/14:5 s. 34). Det finns inte skäl att nu göra en annan bedömning.

4.6 Fullmäktiges presidium ska inte kunna delta på distans

Regeringens förslag

Fullmäktiges presidium ska inte få delta på distans vid fullmäktiges sammanträden.

Utredningens förslag

Förslaget från utredningen stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna

Majoriteten av remissinstanserna tillstyrker eller har inga synpunkter på förslagen. Det gäller bl.a. *Borås kommun*, *Förvaltningsrätten i Malmö*, *Leksands kommun*, *Malmö kommun*, *Region Blekinge*, *Region Dalarna*, *Region Västernorrland*, *Riksdagens ombudsmän* och *SmåKom*.

Flera remissinstanser, däribland *Osby kommun*, *Helsingborg kommun*, och *Karlstads kommun* betonar vikten av att fullmäktiges sammanträden ska genomföras på en fysisk plats med fullmäktiges presidium på plats. *Kungsbacka kommun* anför att detta är av särskild vikt vid t.ex. framtida pandemier och extraordinära händelser i fredstid, då det är framför allt vid sådana händelser som det demokratiska samtalet och legitimiteten i det kommunala beslutsfattandet behöver upprätthållas och försvaras. *Oxelösunds kommun* anser att allmänhetens insyn och närvarorätt samt ett välfungerande fullmäktigesammanträde kräver presidietts närvaro.

Prop. 2025/26:164 *Journalistförbundet* betonar den demokratiska vikten av att det finns möjlighet för journalister att bevaka fullmäktige på plats då det gör att offentlighetsprincipen i praktiken upprätthålls.

Göteborgs kommun anser att det kan ifrågasättas om det inte i undantagsfall borde finnas en möjlighet för fullmäktige att hålla helt digitala sammanträden. *Jämställdhetsmyndigheten* anför att det finns ett demokratiskt värde i att alla grupper i samhället ges förutsättningar till politiskt inflytande på lika villkor och även inneha ett presidieuppdrag i fullmäktige. Det bör därför övervägas om även presidiet ska kunna delta på distans, samtidigt som allmänhetens tillträde ändå kan säkras. *Region Gävleborg* anser att det borde finnas ett större utrymme för kommuner och regioner att självständigt besluta om ordningsregler för digitala sammanträden. *Oxelösunds kommun* anser att även justerare bör delta fysiskt på plats för att garantera ett rättssäkert protokoll och ett högt förtroende för det politiska beslutsfattandet. *Region Skåne* delar utredningens bedömning att det är lämpligt att presidiet deltar från den fysiskt utpekade platsen, men anser att lagkravet endast ska gälla ordföranden.

Skälen för regeringens förslag

I samband med att reglerna om beslutsfattande på distans ses över finns det skäl att överväga om det bör införas särskilda regler som tydliggör om, och i sådana fall vilka, deltagare vid ett sammanträde inte bör kunna delta på distans.

Fullmäktige behandlar, till skillnad från vad som förekommer vid det typiska nämndsammanträdet, mer övergripande och principiella politiska frågor och fyller därmed en särskild funktion som forum för den lokala demokratin. Fullmäktige är vidare det organ som väljs genom allmänna val och vars politiska ansvar utkrävs av väljarna. Utredningen föreslår att fullmäktiges presidium inte ska få delta på distans vid fullmäktigesammanträden. *Jämställdhetsmyndigheten* och *Göteborgs kommun* anser dock att det bör övervägas att tillåta helt digitala fullmäktigesammanträden. Även *Region Gävleborg* har efterfrågat ett större utrymme för kommuner och regioner att besluta om ordningsregler för digitala sammanträden. Enligt regeringen måste emellertid fullmäktiges grundläggande demokratiska betydelse och behovet av att vidmakthålla fullmäktiges legitimitet i det kommunala systemet framhållas. Betydelsen av den fysiska arenan och diskussionerna där bör, som flera remissinstanser påpekar, i det sammanhanget inte underskattas. Fullmäktiges sammanträden är vidare offentliga. Även om allmänheten kan ha tillgång till fullmäktiges sammanträden via webbsändning, och offentlighetsprincipen därmed i och för sig kan upprätthållas, bör den som vill enligt regeringen ges tillfälle att närvara på plats vid fullmäktigesammanträden. Detta är viktigt inte minst för kommunmedlemmarna, men kan också i likhet med vad *Journalistförbundet* påpekar innebära att journalister ges bättre möjligheter att bevaka kommunpolitiken. Regeringen anser därför att det bör finnas en fysisk plats för fullmäktigesammanträdena och att alla ledamöter inte ska kunna delta på distans. Eftersom deltagande på distans bör ses som ett komplement till det fysiska mötet bör kommuner och regioner noga överväga i vilka situationer det kan vara lämpligt att tillåta deltagande på distans.

Region Skåne och *Oxelösunds kommun* har lämnat synpunkter på vilka deltagare som vid ett fullmäktigesammanträde ska behöva delta på plats. Regeringen bedömer att det finns praktiska skäl för varför fullmäktiges presidium ska vara samlat på platsen för fullmäktiges sammanträde. Dessa sammanträden är som regel möten med många inblandade. Det är en fördel om ledamöterna i presidiet har förutsättningar att hjälpas åt under sammanträdets gång. Mot den bakgrunden instämmer regeringen i utredningens bedömning att möjligheten att delta på distans vid fullmäktigesammanträden inte bör gälla för fullmäktiges presidium. Även om det kan underlätta ytterligare att t.ex. justerare och sekreterare deltar fysiskt vid sammanträden, finns det inte skäl att införa sådana krav i kommunallagen.

4.7 Nämndsammanträden helt på distans

Regeringens förslag

Fullmäktige ska besluta i vilken utsträckning samtliga ledamöter i en nämnd får eller ska delta i sammanträden på distans.

Utredningens förslag

Förslaget från utredningen stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna

Majoriteten av remissinstanserna tillstyrker eller har inga synpunkter på förslagen. Det gäller bl.a. *Borås kommun*, *Förvaltningsrätten i Malmö*, *Justitiekanslern*, *Karlstads kommun*, *Lerums kommun*, *Länsstyrelsen i Västra Götalands län*, *Osby kommun*, *Region Blekinge*, *Region Jämtland Härjedalen* och *Region Skåne*.

Göteborgs kommun anser att det är otydligt hur ett fullmäktigebeslut om obligatoriskt distansdeltagande ska utformas och i vilka situationer fullmäktige kan ta sådana beslut. *Jämställdhetsmyndigheten* anför att förslaget om att fullmäktige ska avgöra i vilken utsträckning nämnderna ska kunna sammanträda på distans kan leda till att olika praxis utvecklas i kommunerna, utan att skälen till detta är tydliga. *Lunds kommun* anser att förslaget är långtgående och skulle kunna bli problematiskt eller riskera att utnyttjas på ett inte avsett sätt. I de fall fullmäktige beslutar att deltagande på distans ska vara obligatoriskt, bör det krävas att det finns sakliga och objektiva skäl för en sådan ordning. *Oxelösunds kommun* anför att det borde finnas krav på att ordförande och justerare ska delta fysiskt på plats i den lokal kallelsen anger. *Region Dalarna* anser att kommunallagens bestämmelser om kallelse till nämndssammanträden bör ändras så att det framgår att det är möjligt att kalla till ett digitalt sammanträde. *SKR* anser att det är lämpligt att det framgår om det är ett nämndbeslut eller ordförandebeslut som krävs för att utnyttja möjligheten till distansmöten. *Ängelholms kommun* anser att det är önskvärt att de tekniska kraven som en kommun behöver förhålla sig till vid distansdeltagande för att skydda diskussionerna på slutna nämndsammanträden förtydligas.

Skälen för regeringens förslag

Fullmäktige beslutar om förutsättningarna för att genomföra sammanträden helt på distans

Enligt nuvarande regler ska fullmäktige besluta i vilken utsträckning ledamöter får delta i en nämnds sammanträden på distans. Detta var en viktig förutsättning under covid-19-pandemin för att visst beslutsfattande i kommuner och regioner skulle kunna ske. Erfarenheterna under pandemin visar vidare att det kan finnas ett behov av att samtliga ledamöter i en nämnd deltar på distans, och att det finns skäl att tydligt reglera vilket utrymme kommuner och regioner har att besluta om detta. Som utredningen konstaterar kan det inte uteslutas att denna möjlighet kommer att behövas vid t.ex. framtida extraordinära händelser i fredstid.

Regeringen föreslår i avsnitt 4.6 att fullmäktiges presidium inte ska kunna delta vid fullmäktigesammanträden på distans. Med hänsyn till att det finns en skillnad i vilka uppgifter en fullmäktige och nämnder har finns det dock skäl att överväga om möjligheterna till distansdeltagande bör utformas på annat sätt i fråga om nämndsammanträden.

Verksamheten i nämnderna präglas mer av beslut i enskilda fall och myndighetsutövning. Nämnderna sammanträder regelmässigt oftare än fullmäktige och sammanträdena är som huvudregel inte offentliga. Digitala sammanträden påverkar därför inte allmänhetens insyn i någon större utsträckning. Antalet ledamöter i nämnderna är färre än i fullmäktige och förutsättningar för att genomföra helt digitala möten bör därför vara enklare. Det talar för att sammanträden inte ska behöva hållas på en fysisk plats. Möjligheten till helt digitala sammanträden kan också vara ett värdefullt verktyg för kommunalt beslutsfattande vid exempelvis framtida extraordinära händelser. Regeringen anser mot denna bakgrund att det finns skäl att möjliggöra för helt digitala nämndsammanträden. Det bör vara upp till varje kommun och region att besluta om i vilken utsträckning samtliga ledamöter i en nämnd får eller ska delta i sammanträden på distans.

Till skillnad från vad *Oxelösunds kommun* anför bör det inte krävas att ordföranden och justerare ska närvara fysiskt vid ett nämndsammanträde. Regeringen anser inte heller, till skillnad från *Göteborgs kommun*, att det finns skäl att exemplifiera i vilka situationer det kan bli aktuellt för fullmäktige att besluta att samtliga ledamöter ska delta vid nämndsammanträde på distans. Att, som *Lunds kommun* har förslagit, införa ett krav på att det ska krävas särskilda skäl för att fullmäktige ska kunna besluta om detta riskerar att göra reglerna mer komplicerade. En kommun eller region bör i stället själv få avgöra om samtliga ledamöter i en nämnd får eller ska delta i sammanträden på distans. I samband med ett sådant beslut kommer de enskilda kommunerna och regionerna att behöva ta ställning till om det är lämpligt att tillåta eller att kräva att samtliga ledamöter i en nämnd ska delta på distans utifrån flera aspekter. En nämnds sammanträden ska som huvudregel hållas inom stängda dörrar. Vidare finns bestämmelser i socialtjänstlagen (2025:400) som i vissa fall ger en part rätt att få lämna uppgifter muntligt inför nämnden. I dessa fall

kan det finnas skäl att särskilt överväga om det är lämpligt att samtliga ledamöter deltar på distans. Detsamma kan gälla sådana nämndsammanträden där uppgifter som omfattas av sekretess enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska behandlas. En annan aspekt som kan påverka lämpligheten att besluta om att nämndsammanträden ska hållas helt på distans är om ledamöterna har praktiska förutsättningar att delta på ett sådant sätt genom t.ex. tillgång till adekvat teknisk utrustning.

Fullmäktige ska vidare anta reglementen om nämndernas verksamhet och arbetsformer, t.ex. om deltagande på distans ska vara möjligt. Förutsatt att fullmäktige i reglementet har angett att deltagande på distans får ske i en nämnd kan fullmäktige också överlåta till nämnden att närmare bestämma i vilka situationer sådant deltagande ska få ske och vad som ytterligare ska gälla för sådant deltagande. Detta gäller i dag och bör även gälla fortsättningsvis när reglerna om distansdeltagande ändras. Som *Jämställdhetsmyndigheten* påpekar kan detta innebära att möjligheten och skyldigheten att delta på distans vid nämndsammanträden kan komma att variera runt om i landet. Regeringen anser dock att det är en naturlig konsekvens av den kommunala självstyrelsen.

Möjligheterna att genomföra nämndsammanträden så att information vid slutna sammanträden kan skyddas är något som kommuner och regioner behöver ta hänsyn till i samband med överväganden om deltagandet på distans är lämplig att tillåta. Mot bakgrund av att den tekniska utvecklingen går snabbt fram är det inte lämpligt att, såsom *Ängelholms kommun* efterfrågar, i kommunallagen uppställa särskilda tekniska krav för beslutsfattande på distans. Ordföranden ansvarar för att sammanträdet genomförs på ett sådant sätt att utomstående inte kan ta del av det som sägs och de uppgifter som behandlas inom stängda dörrar. Varje ledamot har även ett eget ansvar att se till att det egna deltagandet sker på ett sätt som uppfyller de krav som kan ställas för att sammanträdet ska ses som slutet. Det gäller oavsett om ledamoten deltar fysiskt eller på distans.

SKR har efterfrågat ett förtydligande av om det krävs ett nämndbeslut eller ett ordförandebeslut för att utnyttja möjligheten till distansmöten. Enligt förslaget ska fullmäktige besluta om förutsättningarna för nämnderna att använda sig av distansdeltagande. Vilka möjligheter en nämnd har att delegera beslutanderätten framgår av kommunallagen. Regeringen bedömer att det inte finns skäl att införa någon ytterligare reglering i kommunallagen utöver den som redan finns.

Regeringen anser, till skillnad från *Förvaltningsrätten i Falun*, att det inte finns skäl att justera utredningens författningsförslag.

Möteskallelser vid digitala sammanträden

Enligt kommunallagen ska nämnden bestämma tid och plats för sina sammanträden. Utredningen har övervägt om det behöver tydliggöras att det med plats inte nödvändigtvis behöver avses en fysisk plats, men bedömer att det är överflödigt mot bakgrund av att den förslagna regleringen innebär att fullmäktigen nu ska få besluta i vilken utsträckning samtliga ledamöter får eller ska delta på distans. Regeringen instämmer, till skillnad från *Region Dalarna*, i denna bedömning. För det fall

Prop. 2025/26:164 fullmäktige beslutar att en nämnd får eller ska sammanträda digitalt är det lämpligt att det av möteskallelse framgår att det är frågan om ett möte där alla ledamöter ska delta på distans. I detta ligger att alla deltagare förutsätts kunna delta på distans och att en enskild ledamot inte kan motsätta sig en sådan medverkan.

Beslutsfattande på distans i krisledningsnämnd

Den föreslagna regleringen innebär också bl.a. att fullmäktige kan besluta att även krisledningsnämnden kan sammanträda helt på distans.

5 Stärkt kontroll och uppföljning av privata utförare

5.1 Överlämnande av kommunala uppgifter till privata utförare

Fullmäktige i kommuner och regioner får, om det inte i lag eller annan författning anges att angelägenheten ska bedrivas av en kommunal nämnd, besluta att lämna över skötseln av en kommunal angelägenhet till en juridisk person eller enskild individ. Om skötseln av angelägenheten innefattar myndighetsutövning, får den lämnas över endast om det finns stöd för det i lag (10 kap. 1 § KL). Med privat utförare avses en juridisk person eller en enskild individ som har hand om skötsel av en kommunal angelägenhet (10 kap. 7 § KL). Kommunerna och regionerna är dock huvudmän för sina verksamheter oavsett vem som är utförare. Det innebär att en kommun eller en region behåller det övergripande ansvaret för uppgiften (jfr prop. 2013/14:118 s. 37). En privat utförare kan vara t.ex. ett aktiebolag, ett handelsbolag, en ekonomisk förening, en ideell förening eller en fysisk person. Regleringen omfattar inte kommunala bolag (prop. 2016/17:171 s. 421).

När skötseln har lämnats över ska kommunen eller regionen kontrollera och följa upp verksamheten (10 kap. 8 § KL). Fullmäktige ska för varje mandatperiod anta ett program med mål och riktlinjer som gäller för samtliga utförare av sådana angelägenheter och i programmet ska anses hur fullmäktiges mål och riktlinjer ska följas upp och hur allmänhetens insyn ska tillgodoses (5 kap. 3 § KL). Det är dock möjligt att fastställa ett befintligt program om fullmäktige inte finner skäl att ändra det (prop. 2013/14:118 s. 95 och prop. 2016/17:171 s. 329 och 330).

Styrelsen ansvarar för att leda och samordna förvaltningen av kommunens eller regionens angelägenheter och ska ha uppsikt över övriga nämnders och eventuella gemensamma nämnders verksamhet (6 kap. 1 § första stycket KL).

Alla nämnder ska, var och en inom sitt område, se till att verksamheten bedrivs på ett tillfredställande sätt och enligt fullmäktiges mål och riktlinjer samt de bestämmelser i lag eller annan författning som gäller för verksamheten. Sedan den 1 juli 2025 ska nämnderna även se till att den interna kontrollen är tillräcklig för att förebygga fel och oegentligheter i

verksamheten. Detsamma gäller när skötseln av en kommunal angelägenhet har lämnats över till någon annan (6 kap. 6 § KL). Prop. 2025/26:164

Kommunallagen anger vidare att kommuner och regioner, i all sin verksamhet, ska ha en god ekonomisk hushållning (11 kap. 1 § KL). Den samlade interna kontrollen ska bidra till att säkra en effektiv förvaltning och undvika att det begås allvarliga fel.

Kommunallagen är en så kallad ramlag. Det innebär bl.a. att bestämmelserna om kontroll och uppföljning av privata utförare endast anger att kommuner och regioner är skyldiga att kontrollera och följa upp sådan verksamhet. Lagen anger inte hur kontrollen och uppföljningen ska utföras. Kommuner och regioner beslutar själva om riktlinjer för arbetet, men ofta är kontrollen och uppföljningen integrerad i kommunernas och regionernas processer för intern kontroll. Kommuner och regioner har också frihet att, inom ramen för annan lagstiftning, själva bedöma vad som är god kvalitet och hur de på bästa sätt kan mäta kvaliteten utifrån egna förutsättningar.

5.2 Styrelsens uppsiktsplikt över verksamhet som lämnats över till privata utförare

Regeringens förslag

Det ska förtydligas att styrelsens uppsiktsplikt över övriga nämnder och eventuella gemensamma nämnder även omfattar nämndernas ansvar för kontroll och uppföljning av skötseln av kommunala angelägenheter som lämnats över till privata utförare.

Rapportens förslag

Förslaget stämmer överens med regeringens, men har en annorlunda lagteknisk utformning.

Remissinstanserna

Majoriteten av remissinstanserna är positiva till, tillstyrker eller har inga invändningar mot förslaget. Det gäller bl.a. *Botkyrka kommun*, *Ekobrottsmyndigheten*, *Ekonomistyrningsverket*, *Emmaboda kommun*, *Förvaltningsrätten i Malmö*, *Konkurrensverket*, *Luleå kommun*, *Malmö kommun*, *Region Uppsala*, *Region Västmanland*, *Sala kommun*, *Trelleborgs kommun*, *Umeå universitet*, *Upplandingsmyndigheten*, *Utbetalningsmyndigheten*, *Vimmerby kommun*, *Vännäs kommun*, *Örebro kommun* och *Örnsköldsviks kommun*. Ett flertal av dessa remissinstanser, som t.ex. *Ekobrottsmyndigheten*, anser att det finns ett behov av förstärkt kontroll och uppföljning av privata utförare som utför kommunala uppgifter. *Söderköpings kommun* tillstyrker förslaget men anser att det endast är lämpligt om staten underlättar uppföljningsarbetet, t.ex. genom att tillhandahålla praktiskt stöd, vägledningar och förbättrad tillgång till relevant information. *Region Stockholm* ser vissa fördelar med förslaget, som t.ex. ökad politisk insyn och prioritering, men anser att förslaget i

Prop. 2025/26:164 övrigt inte ger de konkreta verktyg som behövs för att förbättra kontroll och uppföljning.

Eskilstuna kommun, Göteborgs kommun, Nacka kommun, Region Skåne, Stockholms kommun och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) avstyrker förslaget. Ett flertal av dessa remissinstanser anser att förslaget innebär en inskränkning i den kommunala självstyrelsen och ökade kostnader i kommuner och regioner. Även *Region Örebro* och *Juridiska institutionen vid Göteborgs universitet* framför liknande synpunkter. Nacka kommun och Göteborgs kommun anför att uppsiktsplikten redan gäller och att en mer detaljerad reglering riskerar att urholka kommunalagens karaktär av ramlag och öppna upp för fler särregleringar. Även SKR lämnar liknande synpunkter och lyfter behov av andra åtgärder. *Kungsbacka kommun* anser att begreppet privata utförare inte är tillräckligt tydligt definierat i relation till kommunens övriga leverantörer. Region Skåne anför att förutsättningarna för styrelsen att prioritera området högre inte förbättras av ett särskilt omnämnande i lagen.

Skälen för regeringens förslag

Skilnader i kommunsektorns arbete med uppföljning och kontroll

Privata utförare är viktiga och innebär större valfrihet för medborgarna. Möjligheten att lämna över skötseln av en kommunal angelägenhet till en privat utförare medför samtidigt en risk för att oseriösa och kriminella aktörer etablerar sig i välfärden, om kontrollen brister. Bland de kommuner och regioner som ingått i Statskontorets undersökning som redovisas i rapporten, framgår att andelen verksamhet som kommunerna och regionerna köper av privata utförare varierar mellan 2,2 och 34,8 procent för kommunerna och mellan 3,7 och 26,8 procent för regionerna. Av undersökningen och tidigare studier på området framgår vidare att det finns skillnader i hur systematiskt kommuner och regioner arbetar med kontroll och uppföljning av privata utförare. Vissa kommuner och regioner har utvecklat system för att fånga upp signaler om missförhållanden och oegentligheter, medan andra i första hand genomför kontroller till följd av klagomål. Organisationens storlek och hur stor andel av verksamheten som bedrivs i privat regi har betydelse för kommunernas och regionernas ambitionsnivå för kontrollen och uppföljningen av privata utförare. De kommuner och regioner som har kommit längst i arbetet med kontrollen och uppföljningen arbetar systematiskt med fastlagda rutiner och processer, och kan därmed löpande fånga upp och hantera signaler om oegentligheter. Det är framför allt små kommuner med liten andel privata utförare som saknar etablerade rutiner och processer (Statskontoret 2025:7 s. 38–41).

Styrelsens uppsiktsplikt bör förtydligas

Det är centralt att kommuner och regioner arbetar systematiskt med frågan om kontroll och uppföljning av verksamhet som lämnats över till privata utförare. En väl genomförd kontroll och uppföljning är viktig för att upptäcka oegentligheter, men vetskapen om att det finns en systematisk uppföljning kan också leda till att färre oseriösa och kriminella aktörer söker sig till de offentliga verksamheterna. Arbetet är avgörande för att

säkerställa verksamhetens kvalitet, en god ekonomisk hushållning och tillräcklig demokratisk kontroll. Det är också viktigt för att säkerställa att offentliga medel används på ett effektivt och ansvarsfullt sätt så att allmänhetens förtroende för offentlig verksamhet och myndigheter upprätthålls.

Av Statskontorets rapport framgår att det i många kommuner och regioner finns ett utrymme för förbättring av arbetet med kontroll och uppföljning. Styrelsens roll inom den kommunala organisationen innebär att den ska leda och samordna förvaltningen samt ha uppsikt över övriga nämnders verksamhet. Det är lämpligt att det förtydligas att styrelsen, när den fullgör sin uppsiktsplikt, på ett övergripande och samlat sätt bör övervaka nämndernas arbete med kontroll och uppföljning av privata utförare. Även om flera remissinstanser, bl.a. *SKR*, anser att styrelsen redan enligt nuvarande regler ska ha uppsikt över att verksamhet som lämnats över till privata utförare kontrolleras och följs upp finns det skäl att detta tydligt anges i kommunallagen. Eftersom styrelsens uppsikt över denna del är en viktig förutsättning för en systematisk kontroll och uppföljning av kommunal verksamhet som lämnats över till privata utförare är det angeläget att det inte lämnas något tolkningsutrymme till enskilda kommuner och regioner om vad uppsikten omfattar. Regeringen anser därför, till skillnad mot vad bl.a. *Nacka kommun*, *Göteborgs kommun*, *Region Skåne*, *Region Örebro län*, *SKR* och *Stockholms kommun* anför, att det tydligt bör anges i kommunallagen att styrelsens uppsiktsplikt även omfattar övriga nämnder och eventuella gemensamma nämnders kontroll och uppföljning av kommunala angelägenheter som lämnats över från förvaltningarna till privata utförare. Regeringen bedömer att detta kan öka reglernas genomslagskraft och i sin tur bidra till att motverka välfärdsbrott, oseriösa aktörer och korruption i välfärden. Det kan också leda till bättre förutsättningar för en effektiv kommunal verksamhet. För att det ska vara tydligt vad som avses med privata utförare bör den föreslagna lagtexten kompletteras med en hänvisning till 10 kap. 7 § KL där begreppet definieras. Av den bestämmelsen följer att en privat utförare är en juridisk person eller en enskild individ till vilken en kommun eller region genom avtal lämnat över vården av en kommunal angelägenhet, t.ex. privat utförare av hemtjänst. Genom en hänvisning till den aktuella bestämmelsen bör den otydlighet som *Kungsbacka kommun* lyfter avhjälpas.

Förslaget innebär vidare, i likhet med vad bl.a. *Kungsbacka kommun*, *Region Örebro län* och *SKR* anför, i viss utsträckning en ökad detaljstyrning av kommuner och regioner och på så sätt en inskränkning i den kommunala självstyrelsen. Det kan också, som t.ex. *Stockholms kommun* påpekar, leda till en viss ökad administration i kommunerna och regionerna. Med hänsyn till att styrelsen redan i dag har en uppsiktsplikt över övriga nämnder och eventuella gemensamma nämnder handlar förslaget dock i första hand om ett förtydligande av vad uppsikten omfattar. Den marginellt ökade detaljregleringen och administrationen vägs upp av de större möjligheter att upptäcka och avskräcka oseriösa aktörer som ett tydliggörande av reglerna bedöms kunna medföra. Genom ökad transparens och enhetliga rutiner blir det lättare att identifiera avvikelser och vidta åtgärder i tid. Samverkan mellan nämnder och kommunfullmäktige stärker informationsflödet och gör kontrollen mer

effektiv, vilket minskar risken för välfärdsbrott och ökar förtroendet för systemet. Förslaget kan på sikt stärka kommunernas och regionernas ekonomi och robusthet att stå emot oseriösa aktörer.

Det ingår inte i detta lagstiftningsärende att ta ställning till andra åtgärder, t.ex. tillhandahålla praktiskt stöd, vägledningar och förbättrad tillgång till relevant information, som t.ex. *Söderköpings kommun* efterfrågar.

5.3 Rapporteringsplikt införs för styrelsen

Regeringens förslag

Styrelsen ska varje år rapportera till fullmäktige om övriga nämnders kontroll och uppföljning av verksamhet som lämnats över till privata utförare.

Rapportens förslag

Förslaget stämmer överens med regeringens, men har en annorlunda lagteknisk utformning.

Remissinstanserna

Ett stort antal av de remissinstanser som har uttalat sig över förslaget är positiva eller har inga synpunkter. Det gäller bl.a. *Ekonomistyrningsverket*, *Emmaboda kommun*, *Malmö kommun*, *Region Uppsala*, *Sala kommun*, *Utbetalningsmyndigheten* och *Örebro kommun*. *Botkyrka kommun* anser att förslaget stärker möjligheten till en samlad och effektiv styrning. *Förvaltningshögskolan vid Göteborgs universitet* anser att förslaget förefaller rimligt för att förstärka kommunstyrelsens roll och ansvar. *Socialstyrelsen* anser att rapporteringen ska ske minst årligen mot bakgrund av att kommuner och regioner med ett stort antal privata utförare kan behöva ha ett mer omfattande kontroll- och uppföljningsarbete. *Luleå kommun*, som tillstyrker förslaget, anser att det ska vägas mot alltför mycket detaljer i kommunallagen om hur uppsikten ska redovisas. *Lycksele kommun* anför att det är viktigt att rapporteringsskyldigheten inte undantar privata utförare som anlitas av kommunstyrelsen.

Göteborgs kommun, *Nacka kommun*, *Stockholms kommun* och *SKR* avstyrker förslaget och anför bl.a. att förslaget innebär en inskränkning i den kommunala självstyrelsen och leder till merarbete för nämnder och styrelsen men inte till förbättrad kontroll och uppföljning av privata utförare. Även *Katrineholms kommun*, *Region Skåne*, *Region Örebro* och *Söderköpings kommun* framför liknande synpunkter. *Kungsbacka kommun* pekar på att uppsiktsplikten inte ska detaljstyras utan att varje kommun eller region själv ska definiera former och innehåll med utgångspunkt i risk och väsentlighet. *Tomelilla kommun* lämnar liknande synpunkter. Göteborgs kommun anför att ytterligare reglering riskerar att skapa överdriven formell styrning och administration, vilket kan skymma de praktiska hinder som i dag försvårar upptäckt och rapportering av välfärdsbrott. *Eskilstuna kommun* anser att nuvarande lagstiftning är

tillräcklig. *Region Stockholm* ser vissa fördelar med förslaget, men bedömer att det inte ger de konkreta verktyg som behövs för att förbättra kontroll och uppföljning i syfte att motverka väldfärdsbrott.

SKR anför att förslaget inte stämmer överens med systematiken rörande annan uppsikt som styrelsen har. Det är kommunrevisorerna som granskar att verksamheten bedrivs så att den lever upp till fullmäktiges mål, beslut och riktlinjer, att gällande lagstiftning följs samt att den interna kontrollen är tillräcklig och som sen rapporterar till fullmäktige om sin granskning.

Skälen för regeringens förslag

Styrelsen ska ge fullmäktige en helhetsbild genom årlig rapportering

Som framgår av det föregående avsnittet föreslår regeringen att det ska förtydligas att styrelsens uppsiktsplikt omfattar nämndernas kontroll och uppföljning av kommunala angelägenheter som lämnats över till privata utförare. Det är fullmäktige som är kommunens eller regionens högsta beslutade organ och beslutar om övergripande mål, organisation och större frågor som påverkar invånarna. Det är också fullmäktige som tar ställning till om skötseln av en kommunal angelägenhet ska lämnas över till en privat utförare. Det är därför viktigt att fullmäktige får information om nämndernas kontroll och uppföljning av kommunala angelägenheter som lämnats över till privata utförare så att fullmäktige kan följa utvecklingen och bl.a. fatta strategiska beslut på området. Som ett ytterligare steg i att förstärka styrnings- och uppföljningskedjan av verksamhet som lämnats över till privata utförare bör styrelsen ges i uppgift att rapportera till fullmäktige om vad som framkommit i samband med styrelsens arbete med uppsikten över sådan verksamhet. Till skillnad från vad t.ex. *Region Stockholm* anför, anser regeringen att en rapportering till fullmäktige kan vara viktig och bidra med värdefull information till fullmäktige som kan användas vid beslut om den strategiska inriktningen för kommunal verksamhet som lämnats över till privata utförare. Även om de kommunala revisorerna bl.a. har i uppgift att granska all verksamhet som bedrivs inom nämndernas verksamhetsområden i den omfattning som följer av god revisionssed, som *SKR* påpekar, har styrelsen genom sin funktion inom den kommunala organisationen goda förutsättningar att förmedla ett helhetsperspektiv av hur uppföljning och kontroll av privata utförare har skötts av övriga nämnder och kan stärka styrnings- och uppföljningsarbetet inom detta område ytterligare. Det saknas beredningsunderlag för att hantera den fråga som *Lycksele kommun* lyfter om styrelsens rapporteringskrav om styrelsens egna kontroller och uppföljning av privata utförare.

Redogörelsen till fullmäktige bör vara obligatorisk för att säkerställa att fullmäktige får information om hur överlämnandet av kommunala angelägenheter till privata utförare kontrolleras och följs upp av övriga nämnder. Rapporteringen bör ske regelbundet och årligen. På så sätt kan de uppgifter som rapporteras till fullmäktige om kontroll och uppföljning av verksamheter som bedrivs i privat regi hållas aktuella och relevanta. Den föreslagna regleringen hindrar inte att kommuner och regioner beslutar om att styrelsens rapportering till fullmäktige ska ske mer frekvent än en gång per år. Regeringen instämmer i *Botkyrka kommuns* bedömning att förslaget kan bidra till en effektiv styrning och anser, till skillnad från

Prop. 2025/26:164 *Eskilstuna kommun, Nacka kommun och SKR*, att det finns behov av sådan reglering eftersom det kan ge fullmäktige bättre överblick av hur privata utförare sköter sina uppdrag och hur de kontrolleras och följs upp. Regeringen anser att det är en viktig del i arbetet för att motverka välfärdsbrott, oseriösa aktörer och korruption inom välfärden.

Kommunerna och regionerna bör själva bestämma formerna för rapporteringen

Det bör vara upp till varje kommun och region att bestämma hur styrelsens rapportering till fullmäktige ska gå till och när den ska göras. Den kan då anpassas efter de förutsättningar och befintliga processer som redan finns i den enskilda kommunen eller regionen. Rapporteringsskyldigheten kan exempelvis genomföras genom att styrelsen väcker ett separat ärende i fullmäktige, i årsredovisningen eller i samband med styrelsens förslag till budget. Förslaget innebär, som *Kungsbacka kommun Juridiska institutionen vid Göteborgs universitet* och *Region Skåne* påpekat en ökad detaljstyrning och administration jämfört med nuvarande reglering. Eftersom det inte föreslås några formkrav för hur rapporteringen ska utformas kommer kommuner och regioner även fortsättningsvis ha stor frihet att själva utforma uppsikten och avgöra hur styrelsens rapportering till fullmäktige ska genomföras. Den ökade detaljstyrningen och administrationen som följer av förslaget bedöms mot den bakgrunden vara marginell. Regeringen instämmer i *Katrineholms kommuns* bedömning att rapporteringen ska vara meningsfull, effektiv och helst inte göras isolerat. Som *Tomelilla kommun* påpekat är det viktigt att begränsa kommunernas administrativa arbete. Utgångspunkten är att rapporteringen inte ska medföra onödig administration eller kostnader.

6 Ikraftträdande

Regeringens förslag

Lagändringarna ska träda i kraft den 1 juli 2026.

Utredningens förslag

Förslaget från utredningen stämmer inte överens med regeringens. Utredningen föreslår att ändringarna i kommunallagen som avser deltagande på distans vid fullmäktige- och nämndsammanträden ska träda i kraft den 1 januari 2026.

Rapportens förslag

Statskontorets förslag stämmer inte överens med regeringens. Statskontoret föreslår att ändringarna i kommunallagen som avser kontroll och uppföljning av privata utförare ska träda i kraft den 1 januari 2026.

SKR tillstyrker att förslagen som avser deltagande på distans vid fullmäktige- och nämndsammanträden genomförs så snabbt som möjligt. Region Västmanland tillstyrker förslagen som avser deltagande på distans vid fullmäktige- och nämndsammanträden men anser att det av praktiska skäl bör övervägas att låta förslagen träda i kraft den 15 oktober 2026 eller den 1 januari 2027. Övriga remissinstanser yttrar sig inte särskilt i denna del.

Skälen för regeringens förslag

Regeringen bedömer, liksom utredningen och SKR, att ändringarna som avser deltagande på distans vid fullmäktige- och nämndsammanträden bör träda i kraft så snart som möjligt. Detsamma gäller ändringarna som avser kontroll och uppföljning av privata utförare. Det är samtidigt viktigt att kommuner och regioner ges planeringsförutsättningar för att se över sina rutiner och styrande dokument innan de nya reglerna börjar gälla. Med hänsyn till det anser regeringen att lagändringarna bör träda i kraft den 1 juli 2026.

7 Konsekvenser

7.1 Bättre möjlighet till deltagande på distans vid kommunala sammanträden

7.1.1 Ändrade formella krav för deltagande på distans

Förslaget i avsnitt 4.5 innebär att kraven för deltagande på distans vid fullmäktiges och nämndernas sammanträden ändras och att kommuner och regioner får bättre förutsättningar för sådant deltagande. Fullmäktige i kommuner och regioner kommer dock fortfarande att själva bestämma i vilken utsträckning deltagande på distans ska vara tillåtet. Förslaget får därför betydelse först om kommunen eller regionen beslutar att tillåta sådant deltagande och den möjligheten också utnyttjas. Förslaget har därför inte några omedelbara ekonomiska konsekvenser vare sig för kommuner eller regioner. Syftet med förslaget är att säkerställa att ett större antal deltagare vid behov kan delta på distans. Om möjligheterna till deltagande på distans utnyttjas bör det på sikt kunna leda till ökad effektivitet och lägre kostnader i kommunsektorn. Förslaget syftar till att öka kommuners och regioners handlingsutrymme och utgör därför inte någon inskränkning i den kommunala självstyrelsen.

Förslaget påverkar inte kostnaderna eller intäkterna för staten, företag eller andra enskilda. Inte heller medför förslaget några andra sådana konsekvenser som bör redovisas särskilt.

7.1.2 Fullmäktiges presidium får inte delta på distans

Förslaget i avsnitt 4.6 innebär att fullmäktiges presidium inte ska kunna delta på distans vid fullmäktiges sammanträden. Förslaget reglerar uttryckligen vilka deltagare som behöver vara fysiskt på plats där sammanträdet äger rum och begränsar därmed kommuners och regioners handlingsutrymme. Det innebär alltså en inskränkning i den kommunala självstyrelsen, men inskränningen bedöms som mycket begränsad. Det rör sig därtill om ett område där det redan finns en reglering. Syftet med förslaget är att förtydliga i vilken utsträckning fullmäktiges ledamöter kan delta på distans och om fullmäktige har valt att tillåta sådant deltagande säkerställa att kommunmedlemmarna kan närvara på plats vid fullmäktiges sammanträden. Förslaget bedöms inte gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till ändamålet, nämligen att tillgodose intresset av att upprätthålla fullmäktiges funktion som forum för den lokala demokratin samt säkerställa att medborgarna har samma grundläggande demokratiska rättigheter och möjligheter till inflytande. Regeringen bedömer att detta inte kan uppnås på ett mindre ingripande sätt.

Förslaget har inte några omedelbara ekonomiska konsekvenser vare sig för staten, kommuner eller regioner eller för företag eller andra enskilda. Förslaget medför i övrigt inte några andra konsekvenser som bör redovisas särskilt.

7.1.3 Nämndsammanträden helt på distans

I avsnitt 4.7 föreslås att fullmäktige ska besluta i vilken utsträckning samtliga ledamöter i en nämnd får eller ska delta i sammanträden på distans. Beslutsfattande på distans kan medföra behov av investeringar i teknisk utrustning, även om de flesta kommuner och regioner redan gjort dessa investeringar under covid-19-pandemin. Det kan också medföra besparingar på grund av minskat behov av resor och därmed minskade kostnader för detta. Varje kommun och region avgör själv om den ska tillåta helt digitala sammanträden i nämnderna och får därmed också göra en bedömning av de ekonomiska konsekvenserna av ett sådant beslut. Möjligheten att tillåta helt digitala nämndsammanträden kan innebära att kommuner och regioner måste se över och anpassa sina rutiner och arbetsprocesser. Sådana åtgärder bedöms dock inte leda till mer än marginella kostnadsökningar för kommuner och regioner.

Förslaget innebär vidare att fullmäktige ska besluta om ledamöter i kommunala nämnder ska delta på distans vid sammanträden. Det är emellertid fullmäktige som avgör när det kan vara lämpligt. Det är något som förtroendevalda får ta i beaktande när de åtar sig det politiska uppdraget.

Förslaget ger kommuner och regioner en ökad frihet att själva bestämma formerna för nämndernas sammanträden och innebär inte någon inskränkning i den kommunala självstyrelsen.

I förlängningen innebär förslaget en möjlighet att hålla helt digitala sammanträden i nämnderna. Det är ett verktyg för att upprätthålla den demokratiska beslutsprocessen i t.ex. kristider och får därmed anses medföra positiva samhällsekonomiska effekter.

Förslaget påverkar inte heller kostnader eller intäkter för staten, företag eller andra enskilda. Förslaget medför i övrigt inte några andra konsekvenser som bör redovisas särskilt.

Prop. 2025/26:164

7.2 Stärkt kontroll och uppföljning av privata utförare

7.2.1 Konsekvenser för kommuner och regioner

Förslagen i avsnitt 5.2 och 5.3 om förtydligandet av styrelsens uppsiktsplikt och kravet på årlig rapportering till fullmäktige innebär en skärpning av uppföljningsprocessen av verksamhet som kommuner och regioner överlåtit till privata utförare och innebär, som ett flertal remissinstanser som bl.a. *Nacka kommun*, *SKR* och *Stockholms kommun* anför, en inskränkning av den kommunala självstyrelsen. En inskränkning av självstyrelsen bör inte gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till de ändamål som har föranlett den. Redan i dag innehåller kommunallagen ett krav på att styrelsen ska utöva uppsikt över nämnderna. Förslagen i denna proposition innebär att styrelsen kommer att behöva vara mer aktiv eftersom utvärderingen och rapporteringen föreslås bli ett obligatoriskt inslag varje år. Förutsättningarna att hålla samman styrnings- och uppföljningskedjan kommer på det sättet att förstärkas och fullmäktige kommer att få ett underlag som kan ligga till grund för utvärdering och antagande av kommande program med mål och riktlinjer. Även om förslagen innebär att styrelsens ansvar förtydligas och styrelsen får en ny uppgift i form av en årlig rapporteringsplikt kommer kommuner och regioner även fortsättningsvis att ha en stor frihet att själva bestämma hur uppsikten ska utformas och hur rapporteringen ska gå till. Inskränkningen i den kommunala självstyrelsen bedöms vara begränsad, samtidigt som förslagen utgör ett viktigt steg i att förbättra kontrollen av privata utförare så att bl.a. välfärdsbrott kan motverkas. Någon alternativ mindre ingripande åtgärd bedöms inte kunna leda till samma resultat.

Ett flertal remissinstanser, bl.a. *Region Skåne* och *Region Örebro län* anför att förslaget innebär ökad administration och ökade kostnader i kommuner och regioner. Kravet på att styrelsen ska rapportera om sitt arbete med uppsikten till fullmäktige innebär en ny uppgift för kommuner och regioner. Styrelsen kommer att behöva inhämta information från nämnderna och sedan återrapportera hur arbetet har skötts till fullmäktige. Förslaget bedöms medföra en ökad arbetsbörda om ca 15 timmar per kommun, och cirka 50 timmar per region. Enligt den kommunala finansieringsprincipen ska kommuner och regioner inte åläggas nya uppgifter utan att de samtidigt får möjlighet att finansiera dessa på annat sätt än genom att höja skatten. Regeringen bedömer att förslaget kommer att medföra ökade kostnader med uppskattningsvis 3 miljoner kronor per år, varav 2,5 miljoner kronor avser kommunerna och 0,5 miljon kronor avser regionerna. Regeringen har därför i budgetpropositionen för 2026 föreslagit att de generella statsbidragen till kommunerna och regionerna ska ökas med detta belopp (prop. 2025/26:1 utg.omr. 25 avsnitt 2.7.4).

7.2.2 Konsekvenser för privata utförare

Privata utförares kostnader för administration kan öka något om kommuner och regioner genomför fler kontroller. Förslagen innebär dock inga nya uppgifter för de privata utförarna i förhållande till vad som redan gäller enligt kommunallagen. Dessutom kan seriösa aktörer gynnas om oseriösa utförare stängs ute från marknaden och förutsättningarna att konkurrera på lika villkor förbättras.

7.2.3 Övriga konsekvenser

Förslagen i avsnitt 5.2 och 5.3 innebär att styrning och uppföljning av kommunal verksamhet som lämnats över till privata utförare blir mer systematisk och integrerad i kommunens ordinarie processer. Det kan ge positiva effekter för det brottsförebyggande arbetet i kommunerna och regionerna. Genom att styrelsens ansvar för att följa upp nämnders kontroll av privata utförare anges tydligare och det införs en skyldighet för styrelsen att rapportera årligen till fullmäktige om övriga nämnders kontroll och uppföljning av privata utförare, kan medvetenheten om risker och oseriösa aktörer höjas. Detta gör att frågorna lyfts oftare, blir en naturlig del av det löpande arbetet och skapar bättre förutsättningar för tidiga insatser mot bl.a. välfärdsbrott och korruption.

Om förslagen genomförs kan kvaliteten i verksamheter som kommuner och regioner ansvarar för komma att höjas, vilket ger bättre tjänster och stärker värdet för alla som använder dem.

8 Författningskommentar

Förslaget till lag om ändring i kommunallagen (2017:725)

5 kap.

16 § Ledamöter får delta i fullmäktiges sammanträden på distans om fullmäktige har beslutat det. Deltagandet ska i sådant fall ske genom ljud- och bildöverföring i realtid samt på ett sådant sätt att *ordföranden kan säkerställa vem som deltar i sammanträdet och att den som deltar i sammanträdet kan följa sammanträdet och delta i behandlingen av ärendena.*

En ledamot som deltar på distans ska anses vara närvarande vid fullmäktiges sammanträde.

Fullmäktiges presidium får inte delta på distans.

Paragrafen innehåller de grundläggande bestämmelserna om beslutsfattande på distans i fullmäktige. Övervägandena finns i avsnitt 4.5 och 4.6.

Ändringen i *första stycket* innebär att det för deltagande på distans inte längre krävs att samtliga deltagare ska kunna se och höra varandra. Det införs i stället ett krav på att ordföranden kan säkerställa vem som deltar i sammanträdet och att den som deltar i sammanträdet kan följa sammanträdet och delta i behandlingen av ärendena. Deltagande ska fortfarande ske genom en stabil ljud- och bildöverföring av hög kvalitet i realtid. Kravet på bild- och ljudförbindelse innebär inte att samtliga deltagare på distans oavbrutet behöver ha sin mikrofon och kamera påslagen. Bildförbindelsen kan dock användas för att säkerställa dels vem som deltar i sammanträdet, dels att ledamöterna deltar i sammanträdet från en lämplig plats. Bildförbindelsen kan också användas när en ledamot på distans har ordet så att denne kan identifieras.

Ändringen innebär vidare att kravet att alla ska kunna delta på lika villkor tas bort och att det i stället krävs att den som deltar i sammanträdet ska kunna följa sammanträdet och delta i behandlingen av ärendena. Det innebär t.ex. att alla som deltar i sammanträdet ska kunna delta i och följa debatten, lägga fram sina yrkanden och förslag, följa ordförandens propositionsordning, delta i de beslut som fattas, samt kunna reservera sig mot beslut. Den som deltar ska även ha möjlighet att ta del av handlingar som delas ut vid sammanträdet.

Om den tekniska förbindelsen till en ledamot bryts behöver ordföranden ta ställning till om förutsättningarna för deltagande på distans är uppfyllda och om berörd distansdeltagare kan anses vara närvarande vid sammanträdet. Om avbrottet är mer varaktigt kan det t.ex. bli nödvändigt att ordföranden kallar in en ersättare för tjänstgöring enligt 17 §. Av 43 § framgår att ordföranden leder fullmäktiges sammanträden och ansvarar för ordningen vid sammanträdena.

I *tredje stycket*, som är nytt, anges att fullmäktiges presidium inte får delta på distans. Bestämmelser om fullmäktiges presidium finns i 11 §.

6 kap.

1 § Styrelsen ska leda och samordna förvaltningen av kommunens eller regionens angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders och eventuella gemensamma nämnders verksamhet. *I det ingår att ha uppsikt över nämndernas kontroll och uppföljning av skötseln av kommunala angelägenheter som lämnats över till en sådan privat utförare som avses i 10 kap. 7 §.* Styrelsen ska även ha uppsikt över sådan avtalssamverkan som sker enligt 9 kap. 37 § eller enligt annan lag eller författning.

Styrelsen ska också ha uppsikt över kommunal verksamhet som bedrivs i sådana juridiska personer som avses i 10 kap. 2–6 §§ och sådana kommunalförbund som kommunen eller regionen är medlem i.

Paragrafen reglerar styrelsens övergripande uppgifter och uppsiktsplikt. Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

Ändringen i *första stycket* innebär ett tydliggörande av att styrelsens uppsiktsplikt även omfattar övriga nämnders och eventuella gemensamma nämnders uppföljning och kontroll av kommunala angelägenheter som utförs av sådan privat utförare som anges i 10 kap. 7 §. Med privat utförare avses enligt den paragrafen en juridisk person eller en enskild individ som har hand om skötseln av en kommunal angelägenhet. Med privat utförare

Prop. 2025/26:164 avses inte hel- eller delägda kommunala bolag och inte heller kommunala stiftelser eller föreningar (prop. 2013/14:118 s. 41 och 42, samt prop. 2016/17:171 s 421). Nämndernas ansvar för att kontrollera och följa upp kommunala angelägenheter som genom avtal har lämnats över till en privat utförare framgår av 6 §.

24 § Fullmäktige ska besluta i vilken utsträckning ledamöter får delta i en nämnds sammanträden på distans. *Fullmäktige ska också besluta i vilken utsträckning samtliga ledamöter i nämnden får eller ska delta på distans.* Deltagande på distans ska ske på det sätt som anges i 5 kap. 16 § första stycket.

En ledamot som deltar på distans ska anses vara närvarande vid nämndens sammanträde.

Paragrafen reglerar möjligheten till deltagande på distans vid nämnd-sammanträden. Övervägandena finns i avsnitt 4.7.

Ändringen i *första stycket* innebär att det införs en skyldighet för fullmäktige att besluta i vilken utsträckning samtliga ledamöter i en nämnd får eller ska delta i nämndens sammanträden helt på distans. Det innebär att fullmäktige ska besluta dels i vilken utsträckning samtliga ledamöter nämnden får delta på distans, dels om det i vissa fall ska vara obligatoriskt för samtliga ledamöter i nämnden att dela i sammanträden på distans. Deltagande på distans ska ske på samma sätt som anges för fullmäktigesammanträde i 5 kap. 16 § första stycket, se kommentaren till den paragrafen.

I reglementen om nämndernas verksamhet och arbetsformer kan fullmäktige reglera villkoren för sådana sammanträden som är helt digitala och överlåta till nämnderna att närmare bestämma vad som ytterligare ska gälla för sådant deltagande

10 kap.

10 § Kommun- eller regionstyrelsen ska varje år rapportera till fullmäktige om övriga nämnders och eventuella gemensamma nämnders kontroll och uppföljning av skötseln av kommunala angelägenheter som lämnats över till en sådan privat utförare som avses i 7 §.

Paragrafen, som är ny, reglerar rapporteringsskyldigheten för kommun- eller regionstyrelsen när det gäller övriga nämnders kontroll och uppföljning av verksamhet som genom avtal lämnats över till privata utförare. Övervägandena finns i avsnitt 5.3.

Bestämmelsen innebär ett krav på att kommun- eller regionstyrelsen årligen ska rapportera till fullmäktige om de övriga nämndernas kontroll och uppföljning av kommunala angelägenheter som genom avtal har lämnats över till privata utförare. Kravet omfattar all kommunal verksamhet som lämnats över till privata utförare. Rapporteringsskyldigheten innebär att styrelsen årligen ska sammanställa hur övriga nämnder arbetar med kontroll och uppföljning av sådan verksamhet och rapportera detta till fullmäktige. Paragrafen reglerar inte närmare hur rapporteringen ska utformas. Den bör dock vara tillräckligt omfattande för att fullmäktige ska få en överblick över verksamheter som lämnats över till privata utförare. Det är upp till de enskilda kommunerna och regionerna att avgöra hur rapporteringsskyldigheten ska fullgöras. Rapporterings-

skyldigheten kan exempelvis fullgöras genom att styrelsen initierar ett separat ärende i fullmäktige, redovisar informationen i årsredovisningen eller inkluderar den i budgetförslaget. Prop. 2025/26:164

Styrelsens uppsiktsplikt över övriga nämnders och eventuella gemensamma nämnders kontroll och uppföljning av skötseln av kommunala angelägenheter som överlåtits till privata utförare regleras i 6 kap. 1 §, se kommentaren till den paragrafen.

Sammanfattning av betänkandet Staten och kommunsektorn – samverkan, självstyrelse, styrning (SOU 2024:43) i relevanta delar

Ändrade regler om deltagande på distans i fullmäktige och nämnder

En möjlighet till att delta utan att vara fysiskt närvarande vid fullmäktige- och nämndsammanträden i kommuner och regioner, s.k. distansdeltagande, infördes 2014. Möjligheterna till distansdeltagande utnyttjades endast i begränsad utsträckning innan covid 19-pandemin men fick under denna ett stort genomslag.

Den ökade användningen av distansdeltagande resulterade i att formerna för beslutsfattandet i fullmäktige och nämnder i ett antal fall har prövats rättsligt. I praktiken har det visat sig vara svårt att tillämpa bestämmelsen om deltagande på distans i kommunallagen, eftersom den inte är utformad för sammanträden med många deltagare på distans. Bland annat kravet på att samtliga deltagare kan se och höra varandra och delta på lika villkor har i praktiken inte kunnat upprätthållas. SKR har i en begäran om översyn av reglerna om distanssammanträden i kommunallagen till regeringen pekat på att det finns en osäkerhet kring tolkningen av vad som gäller för deltagande på distans samt att regleringen inte är anpassad för den typ av helt digitala fullmäktige- och nämndsammanträden som blev vanligt förekommande under pandemin.

Det finns enligt utredningen även fortsatt ett behov av att kunna delta på distans vid fullmäktige- och nämndsammanträden. Visst politiskt beslutsfattande behöver ske i kommuner och regioner, även i situationer där det av olika skäl inte är lämpligt eller möjligt för alla ledamöter att träffas på plats. De formella kraven i kommunallagens reglering av fullmäktige- och nämndsammanträden begränsar emellertid möjligheterna till deltagande på distans och bör därför ändras. Utredningen föreslår att deltagande på distans ska ske genom ljud- och bildöverföring i realtid samt på ett sådant sätt att ordföranden kan säkerställa vem som deltar i sammanträdet och att den som deltar i sammanträdet kan följa sammanträdet och delta i behandlingen av ärendena. Deltagande på distans bör fortfarande enligt utredningen betraktas som ett komplement till det fysiska sammanträdet.

Fullmäktige fyller en särskild funktion som forum för den lokala demokratin. Fullmäktige är vidare det organ som väljs genom allmänna val och vars politiska ansvar utkrävs av väljarna. Enligt utredningen måste fullmäktiges grundläggande demokratiska betydelse och behovet av att vidmakthålla fullmäktiges legitimitet i det kommunala systemet framhållas. Betydelsen av den fysiska arenan och diskussionerna där bör i det sammanhanget inte underskattas. Detta talar enligt utredningen för att sammanträdena bör äga rum på en fysisk plats dit också allmänheten har tillträde och att inte alla ledamöter ska kunna delta på distans. Utredningen föreslår mot den bakgrunden en bestämmelse av vilken det framgår att fullmäktiges presidium inte får delta på distans vid fullmäktiges sammanträden.

Däremot när det gäller nämndsammanträden finns det enligt utredningen ett visst behov av att samtliga ledamöter ska kunna delta på distans. Utredningen har funnit att en lämplig avvägning av de omständigheter som talar för och emot att behöva hålla sammanträden på en fysisk plats är att föreslå en möjlighet för kommuner och regioner att besluta om helt digitala nämndsammanträden. En kommun eller en region bör alltså själv få avgöra om samtliga ledamöter i en nämnd ska få delta på distans. En kommun eller region bör alltså själv få avgöra om samtliga ledamöter i en nämnd ska få delta på distans. En kommun eller region bör vidare enligt utredningen själv få bestämma om samtliga ledamöter också ska kunna vara skyldiga att delta på distans, dvs. om deltagande på distans i vissa fall ska kunna vara obligatoriskt i nämnderna. Förutsatt att fullmäktige i reglementet angett att deltagande i nämndens sammanträden i viss utsträckning ska kunna ske på distans för samtliga ledamöter, är det därefter nämnden som får besluta om man vill utnyttja möjligheten med obligatoriskt deltagande på distans. Sammanfattningsvis föreslår utredningen att fullmäktige ska besluta i vilken utsträckning samtliga ledamöter i en nämnd får eller ska delta på distans.

Betänkandets lagförslag i relevanta delar

Förslag till lag om ändring i kommunallagen (2017:725)

Härigenom föreskrivs i fråga om kommunallagen (2017:725) att 5 kap. 16 § och 6 kap. 24 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

16 §

Ledamöter får delta i fullmäktiges sammanträden på distans om fullmäktige har beslutat det. Deltagandet ska i sådant fall ske genom ljud- och bildöverföring i realtid samt på ett sådant sätt att *samtliga deltagare kan se och höra varandra och delta på lika villkor.*

Ledamöter får delta i fullmäktiges sammanträden på distans om fullmäktige har beslutat det. Deltagandet ska i sådant fall ske genom ljud- och bildöverföring i realtid samt på ett sådant sätt att *ordföranden kan säkerställa vem som deltar i sammanträdet och den som deltar i sammanträdet kan följa sammanträdet och delta i behandlingen av ärendena.*

En ledamot som deltar på distans ska anses vara närvarande vid fullmäktiges sammanträde.

Fullmäktiges presidium får inte delta på distans.

6 kap.

24 §

Fullmäktige ska besluta i vilken utsträckning ledamöter får delta i en nämnds sammanträden på distans. Deltagande på distans ska ske på det sätt som anges i 5 kap. 16 §.

Fullmäktige ska besluta i vilken utsträckning ledamöter får delta i en nämnds sammanträden på distans. *Fullmäktige ska också besluta i vilken utsträckning samtliga ledamöter i nämnden får eller ska delta på distans.* Deltagande på distans ska ske på det sätt som anges i 5 kap. 16 § *första stycket.*

En ledamot som deltar på distans ska anses vara närvarande vid nämndens sammanträde.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2026.

Efter remiss har yttrande över betänkandet Staten och kommunsektorn – samverkan, självstyrelse, styrning (SOU 2024:43) kommit in från Borås kommun, E-hälsomyndigheten, Enköpings kommun, Folkhälsomyndigheten, Förvaltningsrätten i Falun, Förvaltningsrätten i Malmö, Gislaveds kommun, Gotlands kommun, Göteborgs kommun, Helsingborgs kommun, Inspektionen för vård och omsorg, Jokkmokks kommun, Journalistförbundet, Justitiekanslern, Jämställdhetsmyndigheten, Kammarrätten i Göteborg, Karlsborgs kommun, Karlstads kommun, Karolinska institutet, Kils kommun, Kommunal, Kungsbacka kommun, Leksands kommun, Lerums kommun, Linköpings universitet (Centrum för kommunstrategiska studier), Luleå kommun, Lunds kommun, Länsstyrelsen i Blekinge län, Länsstyrelsen i Dalarnas län, Länsstyrelsen i Gotlands län, Länsstyrelsen i Gävleborgs län, Länsstyrelsen i Hallands län, Länsstyrelsen i Jämtlands län, Länsstyrelsen i Jönköpings län, Länsstyrelsen i Kalmar län, Länsstyrelsen i Kronobergs län, Länsstyrelsen i Norrbottens län, Länsstyrelsen i Skåne län, Länsstyrelsen i Stockholms län, Länsstyrelsen i Södermanlands län, Länsstyrelsen i Uppsala län, Länsstyrelsen i Värmlands län, Länsstyrelsen i Västerbottens län, Länsstyrelsen i Västernorrlands län, Länsstyrelsen i Västmanlands län, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Länsstyrelsen i Örebro län, Länsstyrelsen i Östergötlands län, Malmö kommun, Markaryds kommun, Migrationsverket, Mullsjö kommun, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Myndigheten för vård- och omsorgsanalys, Mönsterås kommun, Nacka kommun, Norrbottens kommuner, Offentliganställdas förhandlingsråd, Osby kommun, Oxelösunds kommun, Region Blekinge, Region Dalarna, Region Gävleborg, Region Halland, Region Jämtland Härjedalen, Region Jönköpings län, Region Kalmar län, Region Kronoberg, Region Norrbotten, Region Skåne, Region Stockholm, Region Sörmland, Region Uppsala, Region Värmland, Region Västerbotten, Region Västernorrland, Region Västmanland, Region Örebro län, Region Östergötland, Regionssamverkan Sydsverige, Riksantikvarieämbetet, Riksarkivet, Riksdagens ombudsmän, Rådet för främjande av kommunala analyser, Rådet för kommunal redovisning, Sametinget, Skånes kommuner, Skurups kommun, Smedjebackens kommun, SmåKom, Socialstyrelsen, SOS Alarm Sverige AB, Specialpedagogiska skolmyndigheten, Statens energimyndighet, Statens kulturråd, Statens skolverk, Statskontoret, Stockholms kommun, Svalövs kommun, Sveriges akademikers centralorganisation, Sveriges Kommuner och Regioner, Sveriges läkarförbund, Sveriges lärare, Tidningsutgivarna, Tillväxtverket, Timrå kommun, Transparency International Sverige, Trelleborgs kommun, Umeå universitet, Uppsala kommun, Vansbro kommun, Vellinge kommun, Vårdförbundet, Västerviks kommun, Västra Götalandsregionen, Växjö kommun, Ånge kommun, Åre kommun, Ängelholms kommun, Örnsköldsviks kommun, Östersunds kommun, Övertorneå kommun.

Följande remissinstanser har avstått från att yttra sig eller inte inkommit med något yttrande: Almi AB, Arvika kommun, Färgelanda kommun, Gnesta kommun, Hofors kommun, Hässleholms kommun, Karlskoga kommun, Krokoms kommun, Ljusdals kommun, Lomma kommun, Marks

Prop. 2025/26:164 kommun, Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar, Nässjö
Bilaga 3 kommun, Riksrevisionen, Sigtuna kommun, Sotenäs kommun, Vindelns
kommun, Vårdföretagarna, Vårgårda kommun och Ystads kommun.
Därutöver har yttranden inkommit från privatpersoner.

Sammanfattning av rapporten Förbättrad kontroll och uppföljning av privata utförare i kommuner och regioner (Statskontoret 2025:7)

Prop. 2025/26:164
Bilaga 4

Statskontoret har på uppdrag av regeringen analyserat hur kommuner och regioner tillämpar kommunallagens (2017:725) bestämmelser om kontroll och uppföljning av privata utförare och hur ansvaret är fördelat mellan fullmäktige, styrelse och nämnder. Statskontoret har analyserat om kommunallagen behöver ändras och om det behövs andra åtgärder för att förstärka kommunsektorns kontroll och uppföljning i syfte att motverka välfärdsbrottslighet, oseriösa aktörer och korruption.

Kommuner och regioner bör överväga om kontrollen av privata utförare behöver stärkas

Kommuners och regioners arbete med kontroll och uppföljning av privata utförare är avgörande för att förhindra välfärdsbrott och även för att hindra oseriösa aktörer att etablera sig. Med det är också avgörande för att kommuner och regioner ska kunna ha en effektiv verksamhet i ett större perspektiv. Statskontoret bedömer att kommuner och regioner bör överväga om deras kontroll av privata utförare behöver prioriteras högre än idag.

Statskontorets analys visar att både det politiska ledarskapet och förvaltningens chefskap är avgörande för att kommunerna och regionerna ska prioritera kontroll och uppföljning med inriktning på välfärdsbrott tillräckligt högt. Det är också väsentligt att kommuner och regioner har tillgång till effektiva metoder, exempelvis automatiska kontroller samt att de kan arbeta aktivt och strategiskt med riskanalyser och utbildningar för att förhindra välfärdsbrott, oegentligheter och korruption. Statskontoret bedömer även att kompetensen för upphandling och avtalsuppföljning kan behöva stärkas lokalt.

Kommun- och regionstyrelsens ansvar och rapportering bör förtydligas i kommunallagen

Kommunallagen ger kommuner och regioner verktyg för att kontrollera och följa upp privata aktörer. De ska enligt lagen bland annat ta fram ett program med mål och riktlinjer som omfattar verksamhet i privat regi. Kommunerna och regionerna kan använda dessa program strategiskt för att ange riktningen och utforma en styrning och uppföljning som tydligt fokuserar på insatser för att motverka välfärdsbrott. Statskontoret föreslår att regeringen tar initiativ till att förstärka styr- och uppföljningskedjan så att det i kommunallagen dels tydliggörs att kommun- eller regionstyrelsens uppsikt omfattar kommunens eller regionens uppföljning av privata utförare, dels att styrelsen varje år ska rapportera om sitt arbete och resultatet av uppföljningen till fullmäktige. Statskontoret bedömer att

dessa förslag ger kommuner och regioner bättre förutsättningar att utföra en sammanhållen kontroll och uppföljning av privata utförare i vilket styrelsen kan anta ett tydligt helhetsperspektiv på verksamheten.

Regeringen bör överväga att utreda behovet av mer statlig granskning och hur fler välfärdsbrott kan bli anmälda

Statskontoret föreslår att regeringen genomför ytterligare några åtgärder för att förbättra kommuners och regioners förutsättningar för en effektiv kontroll och uppföljning av privata utförare med inriktning på välfärdsbrott. Statskontoret föreslår också att regeringen utreder vad som hindrar kommuner och regioner att polisanmäla välfärdsbrott.

I rapporten lyfter Statskontoret även fram behovet av att säkerställa att kommunsektorn får bättre tillgång till information för en effektiv kontroll och uppföljning.

Förslag till ändring i kommunallagen (2017:725)

Härigenom föreskrivs i fråga om kommunallagen (2017:725)

dels att 6 kap. 1 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 10 kap. 10 §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 kap.

1 § Styrelsen ska leda och samordna förvaltningen av kommunens eller regionens angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders och eventuella gemensamma nämnders verksamhet. Styrelsen ska även ha uppsikt över sådan avtalssamverkan som sker enligt 9 kap. 37 § eller enligt annan lag eller författning.

Styrelsen ska också ha uppsikt över kommunal verksamhet som bedrivs i sådana juridiska personer som avses i 10 kap. 2–6 §§ och sådana kommunalförbund som kommunen eller regionen är medlem i.

1 § Styrelsen ska leda och samordna förvaltningen av kommunens eller regionens angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders och eventuella gemensamma nämnders verksamhet, *inbegripet deras kontroll och uppföljning av skötseln av kommunala angelägenheter som genom avtal lämnats över till privata utförare*. Styrelsen ska även ha uppsikt över sådan avtalssamverkan som sker enligt 9 kap. 37 § eller enligt annan lag eller författning.

Styrelsen ska också ha uppsikt över kommunal verksamhet som bedrivs i sådana juridiska personer som avses i 10 kap. 2–6 §§ och sådana kommunalförbund som kommunen eller regionen är medlem i.

10 kap.

10 § Styrelsen ska årligen till fullmäktige rapportera om sin uppsikt enligt 6 kap. 1 § över övriga nämnders kontroll och uppföljning av verksamhet som genom avtal lämnats över till privata utförare.

Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss har yttrande över rapporten Förbättrad kontroll och uppföljning av privata utförare i kommuner och regioner (Statskontoret 2025:7) kommit in från Akademikerförbundet SSR, Bolagsverket, Botkyrka kommun, Brottsförebyggande rådet, Ekobrottsmyndigheten, Ekonomistyrningsverket, Emmaboda kommun, Eskilstuna kommun, Famna – Riksorganisationen för idéburen välfärd, Fremia, Förvaltningsrätten i Malmö, Förvaltningsrätten i Stockholm, Göteborgs kommun, Göteborgs universitet, Götene kommun, Inspektionen för vård och omsorg, Kammarrätten i Göteborg, Katrineholms kommun, Kommunal, Konkurrensverket, Kungsbacka kommun, Luleå kommun, Lycksele kommun, Malmö kommun, Nacka kommun, Polismyndigheten, Regelrådet, Region Kalmar län, Region Norrbotten, Region Skåne, Region Stockholm, Region Uppsala, Region Västerbotten, Region Västmanland, Region Örebro län, Sala kommun, Skatteverket, SmåKom, Socialstyrelsen, Stockholms kommun, Sunne kommun, Svenskt Näringsliv, Sveriges Kommuner och Regioner (SKR), Söderköpings kommun, Tomelilla kommun, Transparency International Sverige, Trelleborgs kommun, Umeå universitet, Upphandlingsmyndigheten, Upplands Bro kommun, Uppsala kommun, Utbetalningsmyndigheten, Vimmerby kommun, Vision, Vårdförbundet, Vännäs kommun, Åklagarmyndigheten, Ånge kommun, Örebro kommun och Örnsköldsviks kommun.

Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att yttra sig: Almega Utbildning, Aneby kommun, Arvidsjaurs kommun, Arvika kommun, Bollnäs kommun, Dorotea kommun, Essunga kommun, Falköpings kommun, Filipstads kommun, Företagarna, Gotlands kommun, Haparanda kommun, Järfälla kommun, Kalix kommun, Kiruna kommun, Ludvika kommun, Motala kommun, Mönsterås kommun, Ockelbo kommun, Piteå kommun, Ragunda kommun, Statens skolinspektion, Sundsvalls kommun, Sveriges läkarförbund, Sätters kommun, Tidaholms kommun, Tingsryds kommun, Uddevalla kommun, Vårdföretagarna, Huddinge kommun, Köping kommun och Riksdagens ombudsmän (JO).

Yttrande har också kommit in från Linköpings kommun.

Lagrådsremissen Bättre förutsättningar för digitala kommunala sammanträdens lagförslag

Prop. 2025/26:164
Bilaga 7

Förslag till lag om ändring i kommunallagen (2017:725)

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 16 § och 6 kap. 24 § kommunallagen (2017:725) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

16 §

Ledamöter får delta i fullmäktiges sammanträden på distans om fullmäktige har beslutat det. Deltagandet ska i sådant fall ske genom ljud- och bildöverföring i realtid samt på ett sådant sätt att *samtliga deltagare kan se och höra varandra och delta på lika villkor.*

Ledamöter får delta i fullmäktiges sammanträden på distans om fullmäktige har beslutat det. Deltagandet ska i sådant fall ske genom ljud- och bildöverföring i realtid samt på ett sådant sätt att *ordföranden kan säkerställa vem som deltar i sammanträdet och att den som deltar i sammanträdet kan följa sammanträdet och delta i behandlingen av ärendena.*

En ledamot som deltar på distans ska anses vara närvarande vid fullmäktiges sammanträde.

Fullmäktiges presidium får inte delta på distans.

6 kap.

24 §

Fullmäktige ska besluta i vilken utsträckning ledamöter får delta i en nämnds sammanträden på distans. Deltagande på distans ska ske på det sätt som anges i 5 kap. 16 §.

Fullmäktige ska besluta i vilken utsträckning ledamöter får delta i en nämnds sammanträden på distans. *Fullmäktige ska också besluta i vilken utsträckning en nämnd får eller ska sammanträda helt på distans.* Deltagande på distans ska ske på det sätt som anges i 5 kap. 16 § *första stycket.*

En ledamot som deltar på distans ska anses vara närvarande vid nämndens sammanträde.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2025-12-17

Närvarande: F.d. justitierådet Mahmut Baran samt justitieråden Linda Haggren och Christine Lager

Bättre förutsättningar för digitala kommunala sammanträden

Enligt en lagrådsremiss den 11 december 2025 har regeringen (Finansdepartementet) beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i kommunallagen (2017:725).

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av departementssekreteraren Lars Karlander, biträdd av kanslirådet Simon Isaksson.

Lagrådet lämnar förslaget utan erinran.

Lagrådsremissen Förbättrad kontroll och uppföljning av privata utförare i kommuner och regioners lagförslag

Prop. 2025/26:164
Bilaga 9

Förslag till lag om ändring i kommunallagen (2017:725)

Härigenom föreskrivs i fråga om kommunallagen (2017:725)

dels att 6 kap. 1 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 10 kap. 10 §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 kap.

1 §¹

Styrelsen ska leda och samordna förvaltningen av kommunens eller regionens angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders och eventuella gemensamma nämnders verksamhet. Styrelsen ska även ha uppsikt över sådan avtals-samverkan som sker enligt 9 kap. 37 § eller enligt annan lag eller författning.

Styrelsen ska leda och samordna förvaltningen av kommunens eller regionens angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders och eventuella gemensamma nämnders verksamhet. *I det ingår att ha uppsikt över nämndernas kontroll och uppföljning av skötseln av kommunala angelägenheter som lämnats över till en sådan privat utförare som avses i 10 kap. 7 §.* Styrelsen ska även ha uppsikt över sådan avtalssamverkan som sker enligt 9 kap. 37 § eller enligt annan lag eller författning.

Styrelsen ska också ha uppsikt över kommunal verksamhet som bedrivs i sådana juridiska personer som avses i 10 kap. 2–6 §§ och sådana kommunalförbund som kommunen eller regionen är medlem i.

10 kap.

10 §

Kommun- eller regionstyrelsen ska varje år rapportera till fullmäktige om övriga nämnders och eventuella gemensamma nämnders kontroll och uppföljning av skötseln av kommunala angelägenheter som lämnats över till en sådan privat utförare som avses i 7 §.

¹ Senaste lydelse 2019:835.

Prop. 2025/26:164
Bilaga 9

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2026-01-28

Närvarande: F.d. justitieråden Eskil Nord och Stefan Lindskog samt justitierådet Magnus Medin

Förbättrad kontroll och uppföljning av privata utförare i kommuner och regioner

Enligt en lagrådsremiss den 22 januari 2026 har regeringen (Finansdepartementet) beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i kommunallagen (2017:725).

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av kanslirådet Sanja Moraca Roos.

Lagrådet lämnar förslaget utan erinran.

Finansdepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 12 mars 2026

Närvarande: statsminister Kristersson, ordförande, och statsråden Busch, Svantesson, Edholm, Waltersson Grönvall, Strömmer, Forssmed, Tenje, Forssell, Slottnér, Wykman, Bohlin, Dousa, Britz, Lann

Föredragande: statsrådet Slottnér

Regeringen beslutar proposition Bättre förutsättningar för digitala kommunala sammanträden och förbättrad kontroll och uppföljning av privata utförare i kommuner och regioner